Melléklet

SZÉKESFEHÉRVÁRI NAPSUGÁR ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

2025. SZEPTEMBER 1.

I. Az óvoda helyi nevelési alapelvei, értékei, célkitűzései

Cél:

Harmonikus, kiegyensúlyozott, toleráns, békeszerető, békére törekvő, egészségesen élő, egymást megértő és segítő, alkalmazkodó, a szépséget felismerő, a tudást megbecsülő, a tanulást és munkát kedvelő, a természetet szerető, ápoló és védő, általános emberi és saját specifikus értékekkel bíró, önálló gondolkodásra, döntésre, cselekvésre képes, boldog gyermekek nevelése, akik tudatában vannak annak, hogy a kozmosz részei. (Montessori elvek alapján)

Szívesen járjanak hozzánk és érezzék jól magukat az óvodánkban.

A családi nevelést kiegészítve a különböző szociális háttérrel érkező óvodáskorú gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítése az életkori, egyéni sajátosságaik, az egyenlő hozzáférés figyelembevételével.

A gyermekek egyéni fejlettségéhez, igényeikhez, szükségleteikhez, érési tempójukhoz igazodó, a gyermeki szabadságot tiszteletben tartó differenciált személyiségfejlesztés, hátránykompenzálás és tehetséggondozás a tanuláshoz szükséges képességek és részképességek megalapozása a játékban és a szervezett tevékenységekbe ágyazottan.

Sajátos nevelési igényű gyermekek (továbbiakban: SNI) inkluzív nevelése, utazó gyógypedagógusok irányításával, a családdal történő szoros együttműködéssel.

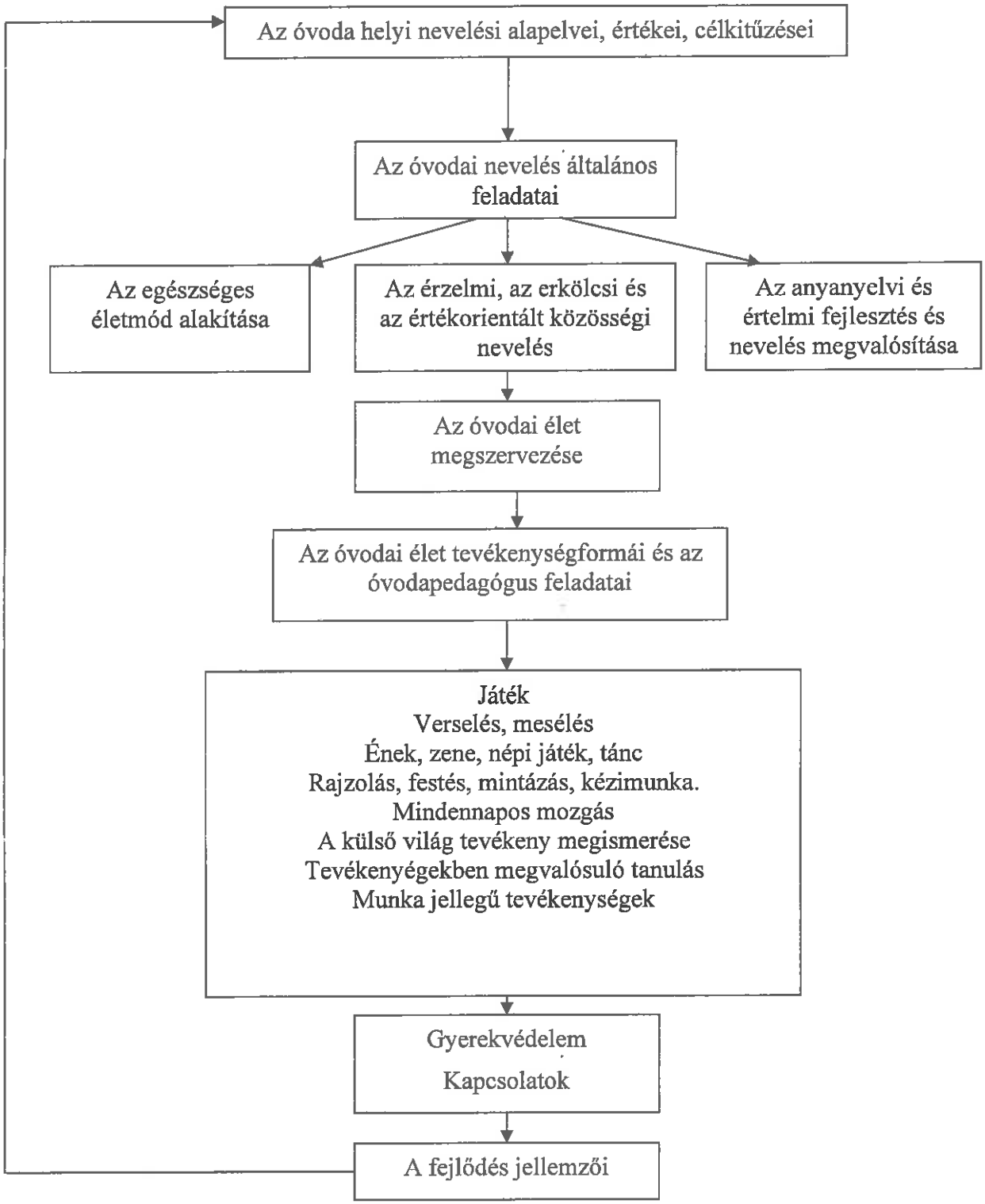
Értékek, amelyek közvetítését vállaljuk

Szeretet és összetartozás, elfogadás és tisztelet, egymásra figyelés, keresztény kulturális értékek. Gyermekek közötti kapcsolatok ápolása, erősítése. Bizalom. Egészséges életmód. Anyanyelvi kultúra. Tudás. Viselkedés kultúra. Önfegyelem és felelősségtudat. Rendszeretet. Esztétikai érzék. Természetvédelem-környezettudatosság. Hazai táj, helyi hagyományok - városunk kulturális, nemzeti értékei.

Nevelési alapelveink

- Pedagógiai szemléletben a gyermek fejlettsége, életkori sajátosságai és képességeinek szintje a legfontosabb.
- Az egyéni képességek differenciált kibontakoztatása, a teljes személyiség fejlesztése játékkal, mozgással, örömmel végzett tevékenységekkel.
- A ránk bízott gyermekeket szeretet, türelem, megértés és tisztelet veszi körül óvodánkban.
- Az óvodapedagógus és más alkalmazottak személyisége, magatartása, tevékenysége modellt nyújt a gyermekek számára.
- Az óvodáskorú gyermekek védelme, esélyegyenlőségének biztosítása, jogainak érvényre juttatása a nevelés és a törvények adta eszközökkel. Egyenlő hozzáférés biztosítása minden gyermek számára.
- A gyermekek érdekei elsődlegesek, mindenekfelett állóak.
- Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számára a szükséges segítség, gondozás, nevelés biztosítása. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése szoros együttműködésben a gyógypedagógus szakemberrel, szülőkkel az egyéni fejlesztési terv alapján.
- Innovatív pedagógiai törekvések érvényesítése a gyermekek érdekében (kompetencia alapú fejlesztés, Montessori pedagógia, hagyományápolás, projektpedagógiai).

A SZÉKESFEHÉRVÁRI NAPSUGÁR ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJÁNAK RENDSZERÁBRÁJA



Gyermekkép

A 3-7 éves gyermek elsődleges tevékenysége a játék, melyen keresztül szeretetteljes, családias légkörben, egyéni adottságainak megfelelően fejlődik, így képessé válik az őt körülvevő világ tevékeny megismerésére és abban való eligazodásra. A 3 – 7 éves életkori szakasz a gyermek fejlődésében, személyisége alakulásában az egész életére meghatározó, megismételhetetlen lehetőségeket rejt. Az óvodás gyermek gyorsan és intenzíven fejlődő személyiség, fejlődését meghatározzák a veleszületett genetikai adottságok, az érés törvényszerűségei, valamint a spontán jelentkező és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások (spontán és tudatos nevelői hatások is). Az óvodás gyermeknek életkori sajátosságai és egyéni igényei alapján testi és lelki szükségletei vannak. Testi szükségletei a gondozás, a táplálkozás, a tisztálkodás, az öltözködés, a mozgás, a pihenés. Lelki szükségletei a szeretet, az érzelmi biztonság, a türelem, a megértés, az elfogadás, a tisztelet. Jellemzője a sokirányú érdeklődés a környező világ megismerésére. Nagy mozgásigénye kielégítése során fejlődik érzékelése, észlelése, akarati tulajdonsága, szociális képessége. Alapvető tevékenysége a játék, mely sokoldalú tapasztalást biztosít számára, csiszolódik anyanyelvi kultúrája, önmagához képest fejlődik.

A pedagógiai program megvalósításával az óvodáskor végére olyan gyermekeket kívánunk nevelni, akik jellemzője:

- érzelemgazdag gyermekkort tudhat magáénak,
- testileg, lelkileg egészséges és edzett, mozgása összerendezett, harmonikus,
- a nyitott érdeklődés, kíváncsiság a világ megismerésére, tanulásra,
- a differenciált érzékelés és észlelés,
- a kialakult testséma, én-tudat és téri tájékozottság,
- a tanulás alapját képező szándékos figyelem, feladatértés, feladattartás és feladattudat.
- sikeres együttműködés a társakkal, felnőttekkel.

Sajátos nevelési igényű gyermekeket teljes értékűnek fogadjuk el.

Óvodakép

Óvodánk a szeretetteljes, befogadó bánásmóddal, sokféle tapasztalási lehetőséggel, gondoskodik a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről. A testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról, a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről. Különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékra, e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmakra, emberi értékek közvetítésre a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetre.

A gyermeki tulajdonságok, készségek és képességek alakítása optimális feltételekkel, vidám, boldog, örömteli, szabad, játékos, bizalmas óvodai életben valósulhat meg, minden esetben igazodva a gyermek személyiségéhez, szükségleteihez, képességeihez.

Az óvoda három főszereplője: a gyermek, az óvodapedagógus, a szülő.

Az óvoda kiegészíti a család nevelési feladatainak ellátását. Óvodánk nyitott a szülők számára, betekintést nyerhetnek gyermekeik óvodai életébe, szülői értekezletek, fogadó órák, befogadás, közös programok, nyílt ünnepek alkalmával.

Az óvodapedagógusok és alkalmazotti közösség tagjai is megtalálják az óvodások fejlesztésének szépségét, egyediségét, valóra tudják váltani emberi és pedagógiai törekvéseiket és átlátják a nevelés távlati céljait is. Nevelőtestületünk szakmai tudására, saját emberi erőforrására, adottságára, végzettségére támaszkodva, a mai kor társadalmi igényeinek megfelelően korszerű, a nevelés távlatait is figyelembe vevő óvodai nevelőmunkát végez.
Pedagógia programunk alapja az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja, kiegészítve konkrét nevelési elképzeléseinkkel és a Montessori pedagógia maradandó értékeivel, pozitív életszemléletével.
Óvodánk óvó, védő, szociális, nevelő és személyiségfejlesztő funkciót lát el.
Közvetlenül segíti az iskolai beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.
Segíti a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.
Nemzetiségi gyermekek nevelése esetén biztosítja az önazonosság megőrzését és ápolását, nyelvi nevelését, multikulturális nevelésen alapuló integrációját.
Biztosítja a sajátos nevelési igényű gyermekek inkluzív nevelését, a gyermekre jellemző sajátosság figyelembevételével az optimális fejlesztő hatások megkeresése, kiválasztása, ezek alkalmazásának segítségével, a személyiség túlterhelése nélküli a lehetséges legjobb eredmény elérése a fejlődésben (kognitív képességek fejlődése, a normák, szabályok optimális-együttműködéshez szükséges- szintű elsajátíttatása).

Az óvoda, a pedagógus-elhivatottságnak megfelelően, a szakmai tudás folyamatos bővítésével a gyermekek testi, lelki, szellemi fejlődését magas szinten biztosítja.

II. Nevelési feladatok és tevékenységek

1 Az óvodai nevelés általános feladatai

Az egészséges életmód alakítása.
Az érzelmi, az erkölcsi és az érték orientált közösségi nevelés.
Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés megvalósítása

a) Az egészséges életmód alakítása

Cél:
Az egészséges életre nevelés, az egészség megtartására, megerősítésére, egészséges életvitelre történő felkészítés.
A 3-7 éves korosztályra jellemző fiziológiai, életkori sajátosságokat figyelembevételével a gondozási tevékenységgel a mozgásigény kielégítésével az egészség védelme. Az egészségfejlesztő tevékenység során az egészségi állapot pozitív irányú változása.

Az óvodapedagógus általános feladatai:

- A gyermekek gondozása, testi, fiziológiai szükségleteik, mozgásigényük kielégítése.
- Harmonikus, összerendezett mozgásfejlődés elősegítése.
- A gyermeki testi képességei fejlődésének segítése.
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.

- Az egészséges életmód, testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- Az életvezetési ismeretek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas, alkalmazkodó képességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, képességek, készségek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása a környezettudatos magatartás megalapozása.
- Megfelelő szakemberek bevonásával, szülővel, óvodapedagógussal együttműködve a gondozó, prevenciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Az egészségfejlesztés területei:

- egészséges táplálkozás,
- mindennapos testnevelés, testmozgás,
- személyi higiéné,
- testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- a bántalmazás, erőszak megelőzése,
- baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás.

Egészséges táplálkozás

Az óvodapedagógus feladatai:
- Kulturált körülmények között a fogásokat folyamatosan felszolgálja (várakozási időt kerüli). Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítja. Megkedvelteti az ízeket, intenzív rágásra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosít. Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismerteti meg a gyerekeket. Fokozottan ügyel a diétás étkeztetést igénylő gyermekek étkeztetésére.
- Szülőkkel közösen hetenként legalább egy-két gyümölcs- és zöldségnapot szervez.
- Tanácsot ad szükség esetén (szülői értekezleten, fogadóórán, kötetlen beszélgetés keretében) az egészséges otthoni étkezésre.
- Óvodai napirend keretében ismerteti meg a dajkákkal együttműködve a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel-és italféleségekkel. Az étkezést örömtelivé teszi, jó hangulatot teremt az ételek elfogyasztásához.
- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében a napi programba alternatív egészségfejlesztő programot vezet be (pl. projektek), játékos alkalmat teremt arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. saláta készítés).
- A nevelési év során legalább 2 alkalommal lebonyolítja az egészséges táplálkozást népszerűsítő szervezett tevékenységet az 5-7 évesek körében.
- A nagycsoportos gyerekekkel őszi piacot, zöldséges üzletet, kerteket látogat meg.

-Megismerteti a gyermekeket gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Minden érzékszervet megmozgat a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve teszi még vonzóbbá a gyermekek számára.
- Az étkezések során előforduló mindenféle tejterméket megkóstoltat a gyerekekkel. Beszélget a tej fontosságáról miért fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét.
- Játékos alkalmak szervezésével, a gyermekek számára eddig ismeretlen ételek bemutatása, elfogadtatása, új ízekhez szoktatás.
- Fontos az eltérő étvágy tiszteletben tartása, a szélsőségek csökkentése, emellett törekszik arra, hogy az ételt a gyermekek elfogyasszák, így a szükséges forrásokhoz hozzájussanak.
- A mindenkori folyadékszükséglet biztosítása folyamatosan. A kulturált étkezés szokássá alakítása: életkortól és fejlettségtől függően, étkezéshez szükséges eszközök önálló és helyes használatának, helyes testtartás, étkezési technikák megismertetése (töltés, merés), esztétikus terítés biztosítása (önkiszolgálással, naposi munkával), igény kialakítása a környezet rendjének megóvására. ÉTKEZNI CSAK ÜLŐ HELYZETBEN LEHET, AMÍG ÉTEL VAN A GYERMEK SZÁJÁBAN ÜLVE KELL MARADNI, ÁLLVA, SÉTÁLVA STB. NEM EHET!
- Sajátos nevelési igényű gyermekek esetében amennyiben szükséges az étkezéshez kapcsolódó egyéb gondozási feladatok ellátása a szakember irányítása alapján.

Mindennapos testnevelés, testmozgás

Az óvodapedagógus feladatai:
- A mozgásigény kielégítése és testi képességek fejlesztése.
- Változatos napi és heti rendben biztosítja a gyermek mozgásigényének folyamatos kielégítését.
- Minden nap szervez mozgástevékenységet (csoportszobában, tornaszobában vagy udvaron).
- Heti 1 kötelező testnevelés foglalkozást vezet. Edzési lehetőséget a testnevelés, környezet, levegő, nap kihasználásával biztosítja. Megtervezi a helyet, időt, és a közegekben való mozgást fokozatos terheléssel, figyelembe véve a korosztályok életkori sajátosságait.
- Időjárástól függően (kivétel: köd, -5 fok, eső, viharos szél esetén, viharriasztás) napi 1-3 (nyár) órát levegő és napfényedzést biztosít a fokozatosságot betartva.
- A nyári napirendet az egész napos levegőn való tartózkodásra építi (kivétel az erős napsugárzás miatt a 12-15 óra közötti időszak). Szükség esetén naptejet használ a gyermekeken, árnyékba szervezi a tevékenységeket, hűsítő lemosást végez.

Személyi higiéné

Óvodapedagógus feladatai:

Tisztálkodás:

A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére. Tisztálkodási folyamatot megismerteti: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal. A tisztaság alapvető fontosságának, a betegségmegelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítja a gyermekekben. A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújt. Fokozatosan kialakítja az önállóságot. Állandó feladatok: zsebkendő használatának elsajátítása, kézmosás (tüsszentés után is!), szájhigiéné, kellő folyadék biztosítása, fertőtlenítést a dajkával elvégezteti.

Öltözködés:
Elegendő időt és szükséges segítséget biztosít az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a gyermek saját polcán. Fokozatosan kialakítja az önállóságot. A szülőkkel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű és minőségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz. Például: váltóruhák, lábboltozatot és lábfejet védő megfelelő méretű cipők biztosítása, lógó alkatrészek eltávolítása. A ruhák fel – levételének helyes sorrendje, a ruházat épségének megóvása, tárolási rend kialakítása.
Pihenés:
Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően nyugodt pihenés feltételeit biztosítja, ellenőrzi-biztosítja a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését (a lehető legnagyobb távolságban). A gyermekek elalvását segíti biztonságot adó szokásrendszerrel, pl. élőszóban megnyugtató mesével, énekkel, zenehallgatással (max. 10 perc időtartamban a szomszédos csoport zavarása nélkül), testi közelséggel, puha tárgyakkal. Pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítja (minimum 1 óra ágynyugalom szükséges).
Egészséges tiszta biztonságos környezet megteremtése, higiénés szabályok kialakítása:
A balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét. Különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál, sétán felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, biztonságos közlekedés szabályaira, kirándulásra szülői segítséget kérhet.
A pedagógiai szakszolgálat logopédusával konzultál, aki hetente kétszer tart foglalkozásokat óvodánkban. A nevelési év elején a logopédus felmérése alapján a beszédhibás gyermekek logopédiai ellátásában közreműködik.
Beszédfogyatékos gyermekek esetében fokozott figyelmet kell fordítani a tevékenységhez kapcsoló szókincs kialakítására, kommunikációs helyzetek fejlesztő kihasználására.
Más SNI gyermekek esetében a mentális és testi komfortérzet optimális megteremtése kiemelten fontos, megfelelő egyéni megsegítéssel.

A bántalmazás, erőszak megelőzése
Az óvodapedagógus feladatai:
- Ellátja a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával, valamint a gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatokat; felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez.
- Közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól (gyermekvédelmi felelősön keresztül).
- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatja a gyermekvédelmi felelős személyéről (igazgató), valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.
- A szülői értekezleteken megbeszélési anyagként alkalmazza az erőszakot sugárzó tömeghírközlések, filmek kivédését is.

Az SNI gyermekek esetében az érdekvédelmi tevékenységeknek szerepe kiemelkedő, szükséges az estlegesen előforduló tünetek azonnali kivizsgálása, jelzése a szakemberek irányába.

Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Az óvodapedagógus feladatai:

A gyermekekkel az óvodai nevelési év, valamint szükség szerint, a foglalkozás, kirándulás stb. előtt ismerteti a következő védő-óvó előírásokat.

Védő-óvó előírás:

- az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
- a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,
- a tilos és az elvárható magatartásforma.

A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően ismerteti. Az ismertetés ténye a csoportnaplóban kerül dokumentálásra.

A csoportszoba berendezéseit, eszközeit csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után veszi használatba, állapotukat folyamatosan ellenőrzi, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

A SNI gyermekek különösen veszélyeztetettek e területen, fokozott figyelemmel kell segíteni napi tevékenységeiket.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyerekek figyelnek saját külsejükre, ruházatuk rendezettségére.

Igényükké válik a higiéniás szabályok betartása.

Önállóak a tisztálkodásban, a tisztálkodási és egyéb higiéniás eszközök megválasztásában és használatában, önkiszolgáláskor, mindennapi szükségleteik kielégítésében, a kimerített étel mennyiségének megítélésében, a hőmérsékleti viszonyoknak megfelelő ruházat kiválasztásában.

Megfelelően használják az evőeszközöket, egyéb eszközöket, a környezetük tisztántartására szolgáló eszközöket. Tudnak: cipőt fűzni, kötni, gombolni, teríteni, hajtogatni.

Ismerik a kulturált étkezés szokásait (csukott szájjal rág, ügyel a tisztaságra), a zsebkendő használat módját, szükségességét, ruházatuk tisztántartási lehetőségeit, a rendetlenség megelőzését, a rendetlenség megszüntetésének módjait, alakulóban környezettudatos magatartásuk, az egészségfejlesztés szempontjait.

Szívesen kezdeményeznek mozgásos játékokat, szívesen vesznek részt benne.

b) Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

A befogadás

Cél:

A szülők megnyerése az együttnevelés érdekében. Olyan módszerek eljárások alkalmazása, amelyek megkönnyítik a gyerekek alkalmazkodását a megváltozott körülményekhez, biztonságot, és nyugalmat ad.

Megkönnyíteni a szülőktől való elválást, biztosítani a folyamatosságot a bölcsődéből érkezőknél.

Megismertetni a gyerekeket új környezetükkel, miközben érzelmi bázist találnak az óvodapedagógusban.

Az óvodapedagógus feladatai:

A gyermekek biztonságszükségletének és érzelmi alapigényének kielégítése érdekében már óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások, élmények biztosítása, folyamatos befogadás.
Az óvodapedagógus és a szülők kapcsolatának kiépítése, az óvodapedagógus és gyermek érzelmi kapcsolatának megalapozása.
Az első szülői értekezlet keretében az óvoda napi életéről tájékoztatást ad a szülőknek. Bemutatja az óvodai nevelés törekvéseit.
Megbeszéli az óvodakezdés ütemezését, ismerteti, hogy kit, mely napokon hoznak be először az óvodába. Megbeszéli az átadás, befogadás, búcsúzás körülményeit is. Ezzel a szülők előkészítő munkáját támogatja.
A csoportvezető párok közösen készülnek az **új gyermekek fogadására**: a csoportszobák berendezése, dekorálása, játékok előkészítése, óvodai jelek elkészítése, a környezeti feltételek biztosítása. Az óvodapedagógus családlátogatást végez vagy „játszó-ismerkedő" délelőttöt szervez a nevelési évet megelőzően.
A csoport kialakítása során követi az alábbi sorrendet: először a bölcsődéből jövő gyerekeket fogadja. Utánuk érkeznek a családból jött gyerekek, hogy őket már egy nyugodtabb, összeszokottabb csoport tudja fogadni. A családi környezetből érkező gyerekek szüleinek az óvoda megismertetése különösen fontos, mert első alkalommal találkoznak a gyermek közösségben történő nevelésével.
A vegyes csoportokba már járó gyermekeket felkészíti az újonnan érkezők fogadására. Az óvoda vonzóvá tételével minden kisgyermekkel érezteti, hogy várta már, és örül az érkezésének. Kiemelt figyelmet fordít arra, hogy **pozitív érzelmi hatások** érjék őket már az előzetes óvodalátogatásuk során is. Az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív attitűd jellemezze az első pillanattól. A „szülős beszoktatás" során a gyermek eddigi fejlődési jellemzőit megismeri, a szülő tájékoztatása alapján. Az elválást megkönnyíti azzal, hogy addig itt maradhat a biztonságot nyújtó hozzátartozó (1 fő), amíg a körülmények ezt igénylik, általában 2 napig maximum 1 hétig.
Szeretetteljes óvodapedagógusi magatartással, fokozott törődéssel, az **egyéni bánásmód** érvényesítésével alakítja érzelmi kötődésüket. Engedi, hogy a gyerekek szívükhöz nőtt kedves holmit-alvós tárgyat magukkal hozhassák, sajátos szokásaikat elfogadja.
Barátságának elfogadtatása által az óvodai élet megkedveltetésére törekszik. Közös játékokat, élményeket és tevékenységeket biztosít, amelyekben szívesen vesznek részt az új gyermekek is. Kooperatív magatartással a gyermekek **beilleszkedő-, és alkalmazkodó készségét erősíti.**
Az egyes gyermekek szokásainak alakításával, érzelmi kötődéseknek segítésével a meghitt kapcsolatok kiépítésére törekszik. Alkalmat adunk az óvoda többi „lakójával" való megismerkedésre (látogatások, udvar stb.).
A befogadás időszakában megfigyeli, hogy
– a gyermek miként fogadta el az új környezetet,
– hogyan reagált a szülőtől való elválásra és érkezésére,
– magára talált-e a játékban,

– hogyan alakult a kapcsolata az óvodapedagógusokkal,
– hogyan illeszkedett be az óvodai élet ritmusába,
– mi okozott számára örömet vagy nehézséget,
– hogyan reagált a társakra.
A megfigyeléseket írásban rögzíti a gyermekek személyiséglapjain.
SNI gyermekek esetében a befogadás során kiemelt feladat a családokkal történő együttműködés kialakítása, a gyermeki anamnézis megismerése, a segítő szakemberekkel való kapcsolat felvétele. A gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése fokozott körültekintést, módszertani felkészülést, több időt igényel. A speciális szükségletek szerinti eszközök biztosítása, környezet alakítása elengedhetetlen.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés során célunk:
Érzelmi támaszt nyújtó nevelői attitűddel barátságos, derűs, vidám, élményekben gazdag kiegyensúlyozott, óvodai körülmények között a gyermekek testi és lelki harmóniájának megteremtése és közösségi magatartásának megalapozása, pozitív tulajdonságaik minél teljesebb kibontakozása. Az óvoda családias, bizalmat közvetítő szeretetteljes légkörében ösztönöz és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

Az óvodapedagógus feladatai:
- A gyermekek közötti kapcsolatrendszer bővítése, társas szükségleteik kielégítése.
- A szociális érzékenység fejlesztése.
- Az erkölcsi és akarati tulajdonságok alakítása.

Fontos szerepet tulajdonít mintaadó személyiségének és irányító tevékenységének. A közte és a gyerekek között létrejövő érzelmi kötődésre építve saját maga modell értékével hat és teremti meg a feltételeket a gyermekek között kialakuló őszinte, biztonságos, toleráns egymás mellett éléshez. Az óvodapedagógus-gyermek, dajka-gyermek, pedagógiai asszisztens-gyermek, és gyermek-gyermek kapcsolatot a pozitív attitűd jellemzi. Az óvodapedagógus reggelente a gyermekeket szeretettel fogadja, személyes kapcsolat felvételével indítja a napot. Egész nap folyamán érzelmi biztonságot, elfogadó légkört teremt. Az intézmény összes alkalmazottjával mintát ad a kommunikációra, bánásmódra. Arra törekszik, hogy gyermekkel igazságosan és differenciáltan, egyéni sajátosságaihoz igazodva bánjon, találja meg a gyermekben azt az egyedi képességet, megnyerő tulajdonságot, mely a fejleszthetőség alapját képezi. A gyermekkel megérezteti, később elfogadtatja mit, miért tart helyesnek, illetve utasít el. Kialakítja a társaikkal való **együttjátszás, egymáshoz való alkalmazkodás** normáit, a gyakorláshoz megfelelő helyzeteket teremt óvodán belül és kívül is. A gyermekeket a különbözőségek elfogadására és tiszteletére neveli. Az együttjátszó barátok és kisebb csoportok között segíti az együttműködést. Egymás elfogadására, tiszteletben tartására nevel, figyelembe veszi az eltérő kulturális és társadalmi hátteret. Együtt örül a közös óvodai eseményeknek, ünnepléseknek. A társas együttélés szokásait, szabályait fokozatosan megismerteti. Az én tudat alakulását és az én érvényesítő törekvést segíti. A gyermek önmagához való viszonyát, énképét, önismeretét, önértékelését, önirányító képességét fejleszti. A társak elfogadását, a társas viselkedés megtapasztalását, a kulturált érintkezési formák megismertetését, gyakoroltatja.

Csoportjában tudatosan alkalmazza a konfliktus megelőzés módszereit, például közös szabály kialakítása, az értékelési szempontok tudatosítása, pozitív példák megerősítése, következetesség. Konfliktus helyzetekben a kompromisszumos megoldásra ösztönöz. Kialakítja a gyermekek pozitív érzelmi viszonyulását az óvodapedagógus által közvetített szabályokhoz, értékekhez és a fejlesztő tevékenységekhez. A gyermekek erkölcsi tulajdonságát fejleszti a nevelési helyzetek tudatos kihasználásával, az óvodai élet helyes szervezésével. Udvariasság, önzetlenség tulajdonságát alakítja a felnőttek mintaadásával, a természetes élethelyzetek tudatos felhasználásával.
A gyermekek akaratát fejleszti a pozitív erkölcsi érzelmek kialakításával, a szabálytudat erősítésével a játéktevékenység során, a különböző feladathelyzetekben, a munka jellegű tevékenységekben. A változatos, érdekes és játékos feladatok végzése közben önállóságot, önfegyelmet, önbizalmat, önbecsülést fejleszt. A kitartást, a pontosságot, a feladattudatot, a szabálytudatot és az önértékelést alakítja. A társas együttélés szabályait, szokásait gyakoroltatja a csoport fejlettségi szintjén. Szükség esetén speciális szakemberek bevonását kezdeményezi.
A szűkebb, tágabb környezet cselekvő megismerésének és alakításának a hazaszeretetre nevelés, szülőföldhöz kötődés, nemzeti identitástudat megalapozása: a gyermekek viselkedésében, kommunikációjában, környezetében a szép, mint érték felismertetése, tisztelete megbecsülése, a természeti, emberi környezetben megmutatkozó jóra, szépre való rácsodálkozás elősegítésével.
A hagyományok, ünnepek kialakítása, felelevenítése, közös újraélése a csoport összetartozásának alapja.
A programok (egyéni, csoporton belüli és óvodai közös) megszervezésébe, előkészületeibe aktívan vonja be az óvodás gyermeket, tevékenykedjenek, élvezzék, hogy együtt vagyunk, fontosak vagyunk egymásnak, együtt ünnepelünk, örülünk (születésnapok, Mikulás várás, Karácsony- Advent, farsang, március 15, Húsvét, anyák-napja, gyereknap, sportnap, évzáró). Segíti a gyermekek környezetéhez, a szülőföldhöz való kötődést.
Használja a szociális tanulásban rejlő lehetőségeket, lehetővé teszi a helyes viselkedési normák, a mintaként szolgáló cselekvések, a kommunikáció, együttműködés megismerését.

Az értékelés és jutalmazás:
Cél:
A gyermek helyes megnyilvánulásainak kialakítása, pozitív motiváció biztosítása.

Az óvodapedagógus feladatai:
Az értékelést fontos személyiség és közösségalakító tényezőként alkalmazza. Az óvodában a pozitív értékelés az elsődleges jutalmazás és ennek előlegezett formája, a biztatás. Ezzel erősíti leginkább a gyermek helyes megnyilvánulásait, és ezzel alakítja ki a pozitív motivációkat.
Gazdag értékelési eszköztárából a gyermek sajátosságainak figyelembevételével tudatosan választ.
A gyermekek szöveges, átfogó értékelését az óvodapedagógusok elvégzik évente minimum két alkalommal a gyermekenként vezetett személyiség lapon, méréseik alapján. Elsődleges mérőeszköz a tudatos megfigyelés, a gyermek tevékenységek és alkotások vizsgálata, főként a játék tevékenységben, középső csoportos életkorban a DIFER mérés alkalmazása.

A kapott eredményeket felhasználja terveiben, gyakorlatában. A kapott eredményeket önmagukhoz mért fejlődésében szemléli.
A gyermekek jutalmazásának elvei és formái: Az óvodában alkalmazott jutalmazás a verbális és nonverbális kifejezések, és kommunikációs eszközök, érzelmek kifejezése, kiemelt-megtisztelő feladatadás, kedves tevékenység biztosítása. A jutalmazás mindig konkrét, a gyermek számára érthető, a társak számára is motiváló hatású. Tárgyi jutalmazást nem alkalmaz.
Pedagógiai munkájában olyan munkaformák és módszerek alkalmazására törekszik, amelyek alkalmasak az önellenőrzésre, önértékelésre.
A fegyelmező intézkedések az életkori sajátosságokból fakadóan mindig a pozitív irányba ható mintaadás, átterelés, motiválás, megbeszélés, szélsőséges (veszélyt jelentő) esetben tevékenység megállítása. Elkülönítés (csoport területéről), étel, tárgy vagy szeretetmegvonás nem alkalmazható. Mindig a gyermek viselkedésének közösségellenességére irányul, a pillanatnyilag adott magatartást ítéli el és nem a gyermeket.
SNI gyermekek esetében az érzelmi kötődés megteremtése elsődleges feladat. A biztonságérzet kialakítása és megtartása az óvodai élet legfontosabb eleme. Ezt az állandó közvetlen felnőtt segítő, támogató, ösztönző magatartása biztosítja.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:
A gyerekek szívesen járnak az óvodába. Figyelemmel és türelemmel hallgatják az óvodapedagógus, a dajka és társaik közléseit. Elsajátítják – alkalmazzák – igényükké válnak az alapvető viselkedési szabályok, egymást képesek erre figyelmeztetni is. Köszönnek, segítenek egymásnak, együtt éreznek, érdeklődnek társaik felől. Szociálisan érzékenyekké válnak: önérvényesítésük elfogadható módon történik a társas kapcsolatokban, konfliktushelyzetekben képesek egyezkedni. A szokatlan megnyilvánulásokat (különbözőség) elfogadják, megértik, aktívak, együttműködőek, önértékelők, természetessé válik számukra a rászorulóknak nyújtott segítségadás. A megkezdett tevékenységet befejezik. Ismerik a viselkedés alapvető szabályait. Felkészültek az iskolára, szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre, a tanító elfogadására, kapcsolatteremtésre, együttműködésre. Tiszteli, becsüli szülőföldjét.

c) Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Anyanyelvi fejlesztés
Cél:
Az anyanyelvi nevelés során a magyar nyelv szeretetének, megbecsülésének kialakítása a cél, továbbá a természetes beszéd és kommunikációs kedv ösztönzése, fenntartása, a kapcsolatteremtő képesség fejlesztése.

Olyan élmény gazdag környezet megteremtése, olyan anyanyelvi játékok szervezése, amelyekben a gyermek:
- Beszédszerve ügyesedik.
- Beszédkedve erősödik.
- Hallás, beszédhallása fejlődik.
- Auditív ritmusa és emlékezete bővül.

- Fonológiai kódoláshoz szükséges képességek megalapozódnak.
- Állandó lehetősége van a kérdéseknek-válaszoknak.

Az óvodapedagógus feladatai:
Beszéd és kommunikáció-fejlesztés.
A gyermek meghallgatása, kommunikációs kedv kialakítása, ösztönzése, beszédfegyelem kialakítása (gyermeki kérdések érvényesülése, válaszok igénylése), beszédszint megállapítása – szókincsbővítés, önkifejezés segítése, célzott beszédfejlesztés (beszédészlelés, - megértés, artikuláció, beszédprodukció javítása), korrekció szakember segítségével, együttműködés a családdal.
A személyes példa, a helyes minta ádása kiemelt jelentőségű. Nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes csoportlégkör kialakításával érje el, hogy a gyerekek szívesen és bátran beszélnek, kérdeznek a felnőttektől és társaiktól egyaránt.
Változatos élményekkel (vers, mese, báb, játékok, séta) és beszédpéldával fejleszti a kifejező hanghordozást, az érzelmeket megjelenítő viselkedést, a változatos szókincset, az együttesen megtapasztalt viselkedési és udvariassági módok, beszédformák megjelenését.
Figyelembe veszi az eltérő kommunikációs tapasztalatok miatt eltérő beszédkészséggel érkező gyermekek fejlődési különbözőségeit.
Megérti a keveset beszélőket, keresi okait és mindig utánzásra alkalmas mintát ad, beszélő környezetet biztosít.
Napi tevékenységekben, játékban lehetőséget biztosít beszélgetésre, példát mutat interaktív kommunikációra, egymásra figyelést gyakoroltatja.
A Napsugár Óvoda feladat-ellátási helyen folyamatosan alkalmazza a „Tedd és mondd!" anyanyelvi fejlesztőprogramot és a „Gyere velem!" drámapedagógiai programot.
Alkalmazza továbbá a beszédfejlesztés hatékony eszközeit:

- példamutató beszéd,
- kommunikatív viselkedés,
- gyakori beszédkezdeményezések (gondozás, játék, munka, tanulás közben),
- javítgatás elkerülése,
- anyanyelvi játékok, irodalmi anyagok felhasználása,
- pontos fogalomhasználat (életkornak megfelelően).

A vegyes életkorú csoportokban természetesebb helyzetet nyújt a kommunikációs képességek fejlesztéséhez. A kicsikkel figyeli a nagyobbak beszédét, bíztatja a kisebbeket, hogy sokszor kérdezzenek a nagyobbaktól.
A Nefelejcs Tagóvodában a Montessori eszközökkel játszva sok alapfogalomnak a nevét tanítja meg a gyermekekkel (színek, formák, relációk, mennyiségek). Megteremti a csoportban az írott nyelv megismeréséhez szükséges körülményeket. A gyermek természetes érdeklődését, kíváncsiságát kielégíti, lehetőséget ad a betűk közelebbről való megismerésére (táblák, kiírások, nevük a jelük mellett).
Beszédfogyatékos gyermekek esetében elsődleges a szakember által kialakított készségek alkalmazása, gyakorlás.
SNI gyermekek esetében a fejlesztési tervek alapján a szükséges gyakorlási tevékenységek alkalmazása.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:
A gyermekek aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket.
Érthetően folyamatosan beszélnek, kommunikálnak.
Gondolataikat, érzelmeiket mások számára érthető formában, megfelelő tempóban és hangsúllyal tudják kifejezni. Társas beszédhelyzetekben tudják tartani a kapcsolatot, végig tudják hallgatni és megértik mások beszédét. Ismerik és helyesen használják a szófajokat, névutókat, igeidőket, térirányokat. Kialakult a beszédhelyzethez és anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető mondatokból összeálló beszéd. Képről mondatokban beszél. Beszédének tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek. Tud rövid történeteket, szöveget visszamondani. Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára, gondolatainak érthető kifejezését.

Értelmi fejlesztés

Cél:
Változatos tevékenységformákon keresztül az életkori és egyéni sajátosságokra, a meglévő tapasztalatokra, élményekre, ismeretekre, spontán érdeklődésre és ösztönös tudásvágyra, kíváncsiságra alapozva további élmények biztosítása, a gyermekek megismertetése a természeti és társadalmi környezetben mutatkozó jóval és széppel, mindezek megbecsülésére nevelés, melynek segítségével képesek lesznek eligazodni az őket körülvevő világban.

Az óvodapedagógus feladatai:
A természeti–emberi–tárgyi környezet iránti érdeklődés felkeltése, a gyerekek természetes kíváncsiságára építés, sokoldalú tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása, a környező világról szerzett tapasztalatok rendszerezése, bővítése, a különböző tevékenységekben, élethelyzetekben való gyakorlása, „én – kép" fejlesztés, testséma kialakulásának segítése, forma és térészlelés fejlesztése (mozgásos tevékenységekkel), értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás és kreativitás) fejlesztése.
Minél **több érzékszervre ható tapasztalatszerzést**, megfigyelési lehetőséget biztosít a gyermekeknek. Sokoldalúan fejleszti az auditív, vizuális, taktilis érzékelésre épülő képességeket. Lehetőséget teremt a dolgok, jelenségek **természetes környezetben, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben** való megfigyelésére és gyakorlásra. Mivel 3-7 éves korban a vezető szerep a látásé, ezért a vizuális funkciók fejlődését fokozottan figyelemmel kíséri. Az önkéntelen figyelemtől és spontán emlékezettől a szándékos megfigyeléshez és emlékezetbe véséshez, majd felidézéséhez vezető utat sok játékos tevékenységgel segíti elő, az emlékezet, szándékos figyelem terjedelmét növeli.
Fejleszti a képzeletet és fantáziát sok valós élmény nyújtásával, valamint mesehallgatással és játék biztosításával. Nyitott, játékos helyzetek teremtésével többféle megoldás keresésére ösztönzi a gyermekeket. Az ingerek cselekvő és kísérletező jellegű feldolgozásával megalapozza a későbbi problémamegoldó gondolkodás kialakulásának feltételeit.
A problémák változatos megfogalmazásával az egyéni válasz keresésére ösztönöz, mellyel a szabad önkifejezés (a kreativitás: érzékenység, eredetiség, átdolgozás, könnyedség, hajlékonyság, kidolgozás) lehetőségét teremti meg.

Kihasználja a tevékenységekben rejlő lehetőségeket a megismerési funkciók és önálló felfedezés gyakorlására.
Beszédfogyatékos gyermekek esetében fokozott figyelmet kell fordítani a szöveg és tartalom koherenciájára, az ismeretek sok érzékszervre ható feldolgozására, szükség esetén a beszéd kiváltására.
SNI gyermekek esetében az utazó gyógypedagógus részletes útmutatása szerinti tevékenység végzendő a lehető legtöbb érzékszervet igénybe vevő tevékenységekben.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:
A gyerekek aktívan részt vesznek a különböző óvodai tevékenységekben és képesek azokban elmélyülni, alapvető ismereteik vannak közvetlen környezetükről, képesek figyelmüket szándékosan és tartósan irányítani, növelni, megosztani, felismernek ok – okozati összefüggéseket, a cselekvő-, szemléletes-, képi gondolkodás mellett az elemi, fogalmi gondolkodás is kialakulóban, kialakult életkor specifikus beszédértésük, beszédfegyelmük, testséma ismeretük, finommotorikus, lateriális térészlelő képességük, téri tájékozottságuk, térbeli mozgásfejlettségük, rendelkeznek probléma felismerő és megoldó képességgel, saját tévedéseiket segítséggel javítják, tudnak vizuálisan, akusztikusan differenciálni, nyitottak, érdeklődőek, a tanuláshoz szükséges képességeik folyamatosan fejlődnek, egyre több szabályhoz tudnak alkalmazkodni, ez a feladatok megértésében, egyre eredményesebb végzésében nyilvánul meg (kitartóak, önállóak, van önfegyelmük).

d) Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása

Óvodánk részt vesz az alapító okiratának megfelelően a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésében, akik a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszédfogyatékosok, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékosok, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem-, vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdenek.

Óvodai nevelési programunk elkészítésekor, valamint napi munkánk során ezért figyelembe vesszük a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvében foglaltakat.

Az integrált nevelésre vonatkozó általános alapelveink:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében is általános nevelési célkitűzéseink megvalósítására törekszünk
- Kiemelt célunk elősegíteni e gyermekek alkalmazkodó készségének, akaraterejének, önállóságának, érzelmi életének fejlődését.
- Biztosítjuk a sajátos nevelési igény szerinti környezetet, a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését az utazó gyógypedagógus végzi.
- A habilitációs tevékenységünket team-munkában kialakított és szervezett folyamatban valósítjuk meg. A team munkában az utazó gyógypedagógus, a gyermeket nevelő óvodapedagógusok és dajkák vesznek részt.

- A napi óvodai életbe ágyazottan valósulnak meg a fejlesztések a gyermekek szakvéleményben foglalt valós igényeihez igazodóan, a gyógypedagógus közreműködésével elkészített éves „Egyéni fejlesztési terv" szerint.
- Az egyéni igényekhez igazodó foglalkoztatás megvalósulás érdekében rugalmas szervezeti kereteket alakítunk ki.
- A sajátos nevelési igényű gyermekkel végzett munkánk során arra törekszünk, hogy kihasználjuk mindazon lehetőségeket személyiségük –így különösen a befogadás, empátia fejlesztése, a segítő viselkedésformák és tevékenységek tanítása- fejlesztésére, amit a sérült társaikkal való együttélés nyújt.
- Az elfogadás szemléletét úgy alakítjuk, hogy tartózkodunk mindazon viselkedésminták adásától, amely a sérült gyermekek különbözőségét hangsúlyozza.
- Munkánkkal közvetve segítjük a társadalom befogadó szemléletének kialakítását.

A habilitáció általános célja:

- A sérült funkciók fejlesztése, újak kialakítása.
- A sérült funkciókkal egyensúlyban a meglévő funkciókra való támaszkodás, ezek fejlesztése.
- Amennyiben speciális eszközök használata szükséges, ezek elfogadtatása, a használat tanítása.

A habilitáció fő területei:

- az észlelés – vizuális, akusztikus, taktilis, vesztibuláris, kinesztéziás- fejlesztése,
- a motoros készségek fejlesztése,
- a beszéd-és nyelvi készségek fejlesztése, szükség esetén alternatív kommunikációs eszköz használatával,
- a szociális készségek fejlesztése,
- a kognitív készségek fejlesztése,
- az önellátás készségeinek fejlesztése.

A sajátos nevelési igényű gyermekekkel végzett munkánkra vonatkozó eljárás:

- Évnyitó szülői értekezleteinken rendszeresen tájékoztatást adunk a szülőknek az integrált nevelésre vonatkozó főbb tudnivalókról, az erre vonatkozó eljárási szabályainkról.
- Fokozott figyelmet fordítunk az újonnan felvett gyermekek esetleges problémáinak feltárására, a szakértői bizottság bevonásával közreműködünk a sajátos igények mielőbbi feltárásában.

2. Az óvodai élet megszervezése

Személyi feltételek

Az óvoda arculatában meghatározó jelentőségűnek tekintjük dolgozóink felkészültségét, emberi értékeiket. Kulcsszereplő az óvodapedagógus.
Az **ideális óvodapedagógus** az alapvető **humanista értékek** hordozója, amelyhez megfelelő szakmai felkészültség társul, s ez mindennapi pedagógiai tevékenységében kifejeződik. Fontos a „belső" és a „külső" összhangja, az érzések, gondolatok és a viselkedés „kongruenciája" (megfelelése). Ez biztosítja a nevelői magatartási megnyilvánulások **hitelességét.**
A nevelőtestület **közös értéknek** fogadja el a toleranciát, empátiát, egymás segítését, együttműködést, egymás véleménye iránti megértést, az emberi méltóság tiszteletben tartását, az esztétikus óvodai környezet jelentőségét, a nevelői tevékenység rugalmasságát, a helyzethez és a gyerek egyéni jellemzőihez történő alkalmazkodást, felelősségtudatot, az önművelési – önfejlesztési igényt.

Ezeken túl meghatározó személyiségjegye kell, hogy legyen az óvodapedagógusnak a **demokratikus nevelési stílus**, amely ösztönzi a gyerekek kezdeményezéseit, messzemenően figyelembe veszi szükségleteiket. Alapelvei az elismerés, a dicséret, az elfogadás. Körülötte a légkör oldott, bizalommal teli, barátságos, jellemző a csoport érzelmi kiegyensúlyozottsága, a közepes vagy alacsony zajszint, az elmélyült játék, figyelmes viselkedés.
Az óvodapedagógus bánásmódja, az eltérő szükségletek, érzelmi állapotok és hangulatok iránti toleranciája a gyerekek egymás közötti kapcsolatában mintát jelent. Az, hogy az adott helyzetben mi tűnik a leginkább megfelelőnek, a tevékenység tartalma, a gyerekek életkora és sajátosságai, eddigi tapasztalatai és elképzelései alapján alakítja ki. Együttműködés, altruizmus, nyitottság, társadalmi érzékenység, más kultúrák elfogadása jellemzi.
Az óvodába érkező gyermekek alapos megismerésének és szakszerű fejlesztésének alapvető feltétele az óvodapedagógusok folyamatos önképzése, továbbképzése, önálló tanulása.
Az intézmény innovációkban részt vesz.
Az óvodánkban folyó belső továbbképzések alapját a bemutató foglalkozások, a beszámolók, a munkaközösségi foglalkozások adják, ezek szintén részét képezik az éves munkatervnek, és segítik az óvodapedagógiai változásokkal történő lépéstartást.
Fontos a nevelőtestület önálló alkotó óvodapedagógiai munkájának segítése és értékes szakmai ötletek közkinccsé tétele, valamint az új dolgozók óvodánk közösségébe való beilleszkedésének támogatása.
A bemutató foglalkozásokon való részvételi lehetőség igény és érdeklődés szerint, kölcsönös betekintési alkalmat ad egymás nevelőmunkájába.
Az óvodapedagógus a gyermekek érdekében tudatosan és kezdeményezően együttműködik a kollégákkal. A szakmai munkaközösség munkájában kezdeményezően és aktívan részt vállal. Együttműködik pedagógus társaival különböző pedagógiai eljárások, programok megvalósításában. A megbeszéléseken, a vitákban, az értekezleteken rendszeresen kifejti szakmai álláspontját, képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető.

Óvodai tevékenységei során felmerülő, kapott feladatait, problémát önállóan, a szervezet működési rendszerének megfelelő módon kezeli, intézi. Nyitott a szülő, a gyermek, az igazgató, a kollégák, a szaktanácsadó visszajelzéseire, felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében. Saját magára is érvényesíti a folyamatos értékelés, fejlesztés, fejlődés, továbblépés igényét. Pedagógiai kérdésekben tájékozott, követi a szakmában történteket. Munkájában kezdeményező és felelősségteljes, pontos és megbízható.

A dajkai és pedagógia asszisztensi munka szerepváltása csak az óvodapedagógusi munka szerepváltásának kontextusában értelmezhető.

Munkájukat a gyerekek napirendjéhez igazítva, az óvodapedagógusok irányítása mellett végzik, egyértelműen elkülönítjük mely esetben kompetens, mely esetekben segítő a szerepkörük.

A dajka és pedagógia asszisztens segítő szerepkört tölt be:

– az óvoda alap- és kiegészítő feladatainak teljesítésében;
– az óvoda nevelő-személyiségfejlesztő funkciójának betöltése során;
– az óvoda minőségi szolgáltatást nyújtó feladatainak ellátása kapcsán;
– az óvoda által kitűzött minőségcélok elérésében;
– a gyerekek hátránykompenzálásának folyamatában;
– a gyerekek tehetséggondozásában;
– a gyerekek egyéni bánásmódot igénylő feladatellátása során.

Az **alkalmazotti közösség** többi tagjaitól is elvárjuk, hogy munkájukkal, magatartásukkal, személyes példájukkal segítsék megvalósítani nevelési feladatainkat:

- Ismerjék meg nevelési elveinket, csoportjaik nevelési terveit, működjenek együtt az óvodapedagógusokkal.
- Aktívan vegyenek részt a csoport életében.
- Ismerjék meg a csoportjuk napirendjét és a csoporton kívüli feladataik végzésével a gyermekek napirendjéhez alkalmazkodjanak.
- Munkájukban tükröződjön a gyermekek szeretete, elfogadása, tisztelete.
- Kulturált magatartással és beszédmintával segítsék a gyermekek nevelését.

Tárgyi feltételek

Az óvoda pedagógia programjának megvalósításához a feltételek biztosítottak. Az óvoda terei otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségleteik, tevékenységeik szerint vehetnek részt.

Szervezeti és időkeretek

A csoportok megszervezése

Óvodánkban homogén és heterogén összetételű csoportok működnek. A gyerekek csoportba sorolásának szempontjai: életkorbeli különbségek csökkentése, életkori 1/3 arány megtartása, testvérek együttnevelésének biztosítása, szülői igények figyelembevétele. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek csoportbeli elhelyezésénél alapvető szempont a pedagógusok arányos terhelése, hogy elegendő ideje legyen az egyéni fejlesztésre.

Intézményünkben a homogén csoportot az alábbiak szerint szervezünk:

- 3 évesek
- 3 – 4 évesek
- 4 – 5 évesek
- 6 – 7 évesek

A napirend kialakításának alapelvei:

- A gyermekek életkor szerinti összetétele alapján eltérnek a szükségleteik, differenciáltan biztosítjuk a tevékenységekhez szükséges időtartamot. Igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez.
- A tervszerű, összehangolt folyamatos tevékenységekkel elkerüljük a felesleges várakozásokat, a tétlenséget, a kapkodást.
- Minél hosszabb, nyugalmas és tartalmas játékidőt biztosítunk (játék kiemelt szerepével).
- A tisztálkodáshoz és az öltözködéshez az egyéni szükségleteknek megfelelő időtartamot biztosítjuk.
- Az étkezésre az egyéni igények, szükségletek szerinti időtartamról gondoskodunk
- A gyermekek alvási—pihenési igényének figyelembevétele (minimum 1 óra pihenés)
- Az óvodai csoportokban a napirendben meghatározott időben külön gyermekközpontú, iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységet szervezünk (minimum napi 45 percben) a gyermekek számára a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladásához fontos képességek és készségek fejlődése érdekében.

NAPIREND

Érkezéstől az udvari játékig
A gyermekek érkezése, fogadása.
Játéktevékenység.
Játékos, szervezett tanulás csoportos, mikrocsoportos és egyéni foglalkozási formák alkalmazásával.
Mozgás, testnevelés foglalkozás.
Tízórai folyamatosan, gondozási teendők ellátása.
Hagyományok ápolása, születésnapok megünneplése.
Élményszerző séták, kirándulások, közös megfigyelések.
Iskola-előkészítő pedagógiai tevékenységek.
Szabad, mozgásos játék az udvaron.

Udvari játéktól az ébredésig
Naposi munka és önkiszolgálás feladatainak elvégzése.
Ebéd, gondozási teendők ellátása.
Pihenés-alvás előtti mese, altatódal.
Alvás-pihenés folyamatos ébredés.

Ébredéstől hazaindulásig.
A csoportszoba rendjének helyreállítása.
Uzsonnázás, gondozási teendők ellátása.
Játékos egyéni képességfejlesztés.
Játéktevékenység.
Szabad, mozgásos játék az udvaron.
Találkozás a szülőkkel, rövid információcsere a gyermek fejlődéséről, magatartásával kapcsolatosan szükség esetén.

A gyermekközösségi programok szervezése
A nemzeti értékek továbbadását már óvodás korban el kell kezdeni. Fontosnak tartjuk megismertetni a gyermekekkel – fejlettségi szintjüknek megfelelően – a magyar népi életet, szokásait, szertartásait, ünnepeit. Nagy szükség van tovább örökíteni a magyar népi játékokat, szokásokat, népi kismesterségeket, a népi gyermekdalokat, táncokat. Az ünnepek, megemlékezések szervezését a gyermekek személyiségfejlődésében fontosnak tekintjük, mert az érzelmi nevelés és szocializáció terén kiemelkedő hatást fejtenek ki. E jeles események szervesen illeszkednek a tervezett nevelési folyamatokba, melyeket a szülők közreműködésével, részvételével készítünk elő és bonyolítunk le. Ünnepeinket az aktuális előkészületek jellemzik, érzelmi, hangulati ráhangolódással, ajándékkészítéssel, az óvoda dekorációjának elkészítésével. A jeles napok eseményeinek feldolgozását az óvodapedagógusok tervezik éves terveikben a csoport érdeklődésének és egyéb lehetőségek figyelembevételével.

Minden csoportban megjelenő alkalmak:

Mikulás

A Mikulás az ajándékot személyesen adja át a gyermekeknek és egy-egy dicsérő, személyre szóló gondolatot mond, a gyermekek alkalmi versekkel, énekekkel köszöntik. Szülőkkel közösen ünnepeljük Napsugár Óvoda székhelyen, zártkörű a Nefelejcs Tagóvoda és a Szivárvány Tagóvoda feladat ellátási helyeken.

Karácsony

Az adventi előkészületekkel, gyertyagyújtással fokozzuk a várakozás érzelmi hatásait. Énekekkel, versekkel, dramatizálással ünneplünk. A karácsony ünneplése zártkörű minden feladatellátási helyen. Karácsonyi Családi játszó délután szervezése mindhárom feladatellátási helyen megjelenik a csoportok életében.

Farsang

Jelmezben zajló zenés, táncos, alakoskodó esemény, aktuális versekkel, énekekkel, tréfás játékokkal kiegészítve. Szülőkkel közösen ünnepeljük vagy zártkörű az éves munkaterv szerint.

Március 15.

Ünneplése változatosan, csoportonként más-más módon (fejlettségtől és időjárástól függően) zajlik: PL: látogatás a Petőfi szobornál virágelhelyezéssel, séta a Halesz ligethez, megemlékezés a csoportban (kisebb és nagyobb korú csoportok együttműködésével) versekkel, énekekkel, kokárda kitűzésével.

Húsvét

Az előkészületek során a leggyakoribb a különböző technikákkal készített tojások, egyéb szimbólumok készítése. Húsvét utáni napon locsolkodás. Húsvét hónapjában is szervezünk családi játszódélutánt.

Anyák napja —évzáró

A köszöntőt az év során megismert versekből, énekekből, dalos játékokból állítjuk össze. Ez alkalomra minden gyermek ajándékot készít az édesanyjának.

Gyermeknap

Csoportonként változó események szervezése: pl. kirándulás, versenyjátékok, kézműves programok. Lehetőség szerint közös udvari program légvárral, arcfestéssel, játékokkal.

Születésnap

Általában gyertyagyújtás, éneklés, verselés, mesemondás után az óvodapedagógusok által készített apró játékkal ajándékozza meg a csoport az ünnepeltet. Az ünnepelt csomagolt aprósüteménnyel kínálhatja meg társait.

Munkatervben tervezhető hagyományok, programok:

Zenei Világnap, Mobilitási hét, Szüret, Libázás-Mártonnap, Disznólkodás, Lucázás, Betlehemezés, Karácsonyváró délutánok, Busójárás, Tikverőzés, Kiszézés, Zöldágjárás, Állatkihajtás, Pünkösdölő, Szülőkkel barkácsolós és játszó délutánok, Lakodalmas, Vásárok, Iskolába indulók búcsúztatása,

Pedagógiai tervezés

Célja: A nevelő munka átgondolása, gondolatok logikus rendbe terelése, objektív és szubjektív feltételek koordinálása, váratlan eseményekhez segít alkalmazkodni.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A csoportnaplót és a felvételi mulasztási naplót az oviKRÉTA rendszerben vezeti.
- Az alábbiakban meghatározott terveket az oviKRÉTA naplóba tölti fel legalább hetente egyszer.
- Tervezését az alábbi lépések alapján végzi el: szükséges információk megszerzése, elemzése, információk alapján döntések meghozatala, tervek elkészítése, pedagógiai tevékenység megvalósítása, tervek és megvalósítás összevetése, elemzése, értékelése. Éves értékelését június 30-ig elkészíti (ez egyben a következő terv készítésének első lépése).
- Az alábbi szempontokat figyelembe veszi tervező munkája során: nevelésközpontú, életkori sajátosságok, szükségletekhez való igazodó, aktuálisan domináns szükségletekhez, egyéni sajátosságokhoz igazodó, játék dominanciája, tapasztalatszerzés sokoldalúsága, élményszerűsége, önmegvalósítás, felfedezés, alkotói tevékenység elősegítés, az óvodapedagógus a tanulási folyamat elősegítője és a meglévő tudás rendszerezője.
- A tanulási egységeket az éves terv alapján tematikus egységekben, témahetekben, projektekben megtervezi legkésőbb a megvalósítást megelőző héten. Figyelembe veszi a céloknak megfelelő módszerek, eszközök, szervezési módok megválasztását.
- A pedagógiai programnak megfelelően szeptember 15-re elkészíti éves nevelési tervét.
- A pedagógiai programnak megfelelően szeptember 15-re elkészíti a tanulási folyamatok éves ütemtervét.
- Terveiben komplex módon veszi figyelembe a pedagógiai program minden elemét, tartalmat, a gyermekek előzetes tudását, motiváltságát, életkori sajátosságait, a lehetőségeket és korlátokat.
- Terveiben többféle megoldási módban gondolkodik, rugalmasan alkalmazza.
- Tervei előkészítésében tudatosan törekszik a motiváltság, aktivitás elérésére, a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamatra. Felépítésében a céloknak megfelelő logikát követi.
- Terveit az eredményesség függvényében felülvizsgálja, korrigálja.
- Az IKT eszközöket célszerűen tervezi a téma sokoldalú feldolgozásában, óvodapedagógusi felkészülésben.
- Terveiben megjelenik a differenciálás.
- A gyermekek személyiségi lapján évente 2 alkalommal rögzíti a szükségleteknek megfelelő fejlesztés lehetőségeit, irányait, mind a felzárkóztatás, mind a tehetséggondozás területén.
- Minden év június 20-ig értékeli az oviKRÉTA rendszerben a nevelési terveit.

Különleges bánásmódot igénylő gyermekek számára fejlesztési tervet dolgoz ki.

3. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

Az alapvető célkitűzést és feladatrendszert a következő tevékenységrendszerben valósítjuk meg: játék, vers, mesélés, ének, zene, népi játék, tánc, rajzolás, mintázás, kézimunka, mindennapos mozgás, a külső világ tevékeny megismerése, a munka jellegű tevékenységek és a tevékenységekben megvalósuló tanulás.

Ebben a tevékenységrendszerben kiemelt szerepet szánunk a semmi mással nem helyettesíthető szabad játéknak. A gyermekek érdeklődését, kíváncsiságát, aktivitását felhasználjuk a szervezett tevékenységek során.

A játék

Cél:
Az örömteli, szabad, elmélyült, önkéntes játék adta lehetőségek kiaknázásával a gyermekek teljes személyiségfejlődésének, pszichikumának, kreativitásának, és a differenciált képességfejlesztésének megvalósulása.
Testi, szociális, értelmi és kommunikációs képességei, akarati tulajdonságai, érzelmi viszonyulásaik, szokásaik, viselkedésük, alkalmazkodó képességük fejlődése, mely során érvényesül a gyermekek szabadsága, önállósága. E gyermekkorban természetes módon kialakítható tulajdonságokkal a felnőtt életben is fontos vonások megalapozásának elősegítése.

Az óvodapedagógus feladatai:
Biztosítja a nyugodt, szabad játék feltételeit. A napirend keretein belül biztosítja a hosszantartó és **zavartalan játékidőt.** A légkör kialakítása során vidám, nyugodt, barátságos családias, elfogadó, felszabadult hangulatot teremt. A játéktémákat és azok tartalmát, a csoport összetételét és életkori arányait figyelembe véve alakítja ki a teremben az állandó és ideiglenes **játszóhelyeket.** Lehetőséget teremt a játék folyamatában a változtatásokra. A mozgásos és a nyugalmasabb játékok számára egyaránt biztosítja a játék tartalmának megfelelő teret, és „kuckókat", hogy a játszócsoportok igényeik szerint elkülönülhessenek.
Ezáltal lehetőséget nyújt az elmélyült játék kialakulására, a játéktémák kijátszására, a tartalmas alkotások létrehozására. Nem szakítja félbe a játékidőt (testnevelés foglalkozás és tornaszoba használat kivételével).
A tartalmas és fejlesztő **játékeszközöket** a csoportok összetételéhez (életkornak megfelelően is) és igényeihez mérten határozza meg. Az adott projekthez játékeszközöket készít, melybe lehetőség szerint a gyermekeket is bevonja. Az esztétikai és minőségi igény mellett a fejlesztő, motiváló hatást is figyelembe veszi. Biztosítja a különböző játékformák feltételeit: gyakorló-, szimbolikus-szerep, konstruáló, kreatív tevékenységet.
A játékszereket és eszközöket úgy helyezi el, hogy könnyen áttekinthetőek és elérhetőek legyenek a gyermekek számára, és keltsék fel érdeklődésüket.

A Montessori pedagógia alkalmazása során a Nefelejcs Tagóvodában megkülönböztetett helyen (külön polcon) helyezi el a meghatározott céllal kifejlesztett eszközöket. Rendszeresen használja a Montessori eszközöket. A gyermek erős manipulációs késztetését veszi figyelembe, különösen az ÉRZÉKELÉST, RAKOSGATÁST – külön véve az érzékszerveket, a színpárosító, zörejdobozos, válogatós, ízérzékelést, tapintást fejlesztő eszközök esetében. Gondol a gyermekek ujjainak - főleg a három „íróujj" – ügyesítésére is. Ezekkel az eszközökkel mindig valamilyen problémát exponál, de ügyel arra, hogy tartalmazzák a megoldás kontrollját is. (Ezáltal a gyermekek maguk vehetik észre tévedésüket, így azt maguktól javítják ki.) Az eszközök összeállításánál figyelembe veszi, hogy megkönnyítse a világ tulajdonságainak megismerését: életkoruknak megfelelő fogalomalkotásra – konkrét tapasztalatok alapján, gondolkodási műveletek végzésére, finommotorikus mozgásokra nyújt lehetőséget. A Montessori eszközök bemutatásának metodikáját (probléma exponálása) – passzív tudás – aktív tudás ellenőrzése- alkalmazza. Jó **szokásrendszer** kialakításával, tapintatos, elfogadó nevelési stílusával megteremti a nyugodt, derűs, szeretetteljes, bizalmas hangulatot.

A játékkedv fokozása, a játéktémák bővítése, a tartalom mélyítése érdekében sokoldalú élmény- és tapasztalatszerzési lehetőségeket szervez, kihasználja az óvoda, a város, a környezet és a szülők kínálta lehetőségeket, sétákat, kirándulásokat.
A gyermekek óvodán kívüli, otthonról hozott **tapasztalatait és élményeit** is felhasználja a játék tartalmi gazdagítása érdekében. Az adott projekt témájához kapcsolódóan a gyermekekkel gyűjtő munkát szervez.
Az együtt játszó gyermekek csoportjait figyelemmel kíséri, a baráti kapcsolatok alakulását segíti. A játék továbbfejlesztését technikai tanácsokkal, új eszközökkel színesíti. Szükség esetén (agresszió, szorongás) védelmet, biztonságot nyújt, segít feldolgozni az élményeket.
Csak akkor avatkozik be, ha pozitív fordulatot kell adni egy nem kívánatos viselkedési formának, vagy zavarják egymást, testi épségüket veszélyeztetik, ha a konfliktusokat a játszócsoport nem képes önállóan megoldani.
Indirekt irányítással, tudatos jelenléttel, támogató, serkentő magatartással biztosítja, hogy a gyermekek szabadon valósíthassák meg elgondolásaikat élményeik, érzelmeik, fantáziájuk szerint.
A játék stimulálása érdekében problémát vet fel, választásra késztető megjegyzéseket tesz, eszközhasználatra ösztönöz, ötletet ad (nem konkrét) vagy serkenti kidolgozását. Szükség esetén segítséget és példát, mintát nyújt. Szabályjátékokat irányítja, irányíthatja.
Udvari környezetünkben, a kedvelt játszó és kirándulóhelyeinken sajátos lehetőségeket biztosít a mozgásigény kielégítésére, a megismerő, felfedező kíváncsiskodásra, a tapasztalatszerzésre, a társas kapcsolatok építésére, az együttműködésre, az elkülönülésre, a játék minden fajtájának gyakorlására. Az évszakok változásainak megfelelően biztosítja a lehetőségeket, eszközöket, alkalmakat, mintát ad a sokoldalú tevékenykedtetésre.

Csendjátékot a Nefelejcs Tagóvodában a Montessori pedagógia nyomán, alkalmanként (heti egy-két alkalommal) a napirendi program váltásakor alkalmazza. Halk zenére, vagy csendes figyelmeztetésre a gyermekekkel helyre rakja a játékokat, kényelmesen elhelyezi őket a szőnyegen, biztosítja a csend áhítatának átélését, a mindennapok apró zörejeire való figyelést.

A földre rajzolt vonalon vagy kisebb szőnyeg körül körben járással, lelépés nélkül -, majd nehezítendő, kezükben csengőt, gyertyát egyéb egyensúlyozást igénylő tárgyak vitelével, majd átadásával elősegíti a gyermek képességeinek fejlesztését.

A sajátos nevelési igényű gyermek játéktevékenysége során kiemelt feladatok:
Beszédfogyatékos gyermekek esetében a kommunikációs készségek fejlesztésén túl a társakkal való együttműködés intenzív támogatása, felnőtt személyes közreműködésével (együtt játszás).
Az óvodapedagógus mindig rendelkezésre áll a gyermekkel való kommunikáció segítésére.
A társak elfogadó attitűdjének erősítése.
Más SNI gyermekek esetében elsősorban az eszközök használatát ismerteti meg, együtt játszással segíti játéktevékenységének alakulását, társak elfogadását, együttműködés és társas kapcsolatok formáinak saját szintjén történő kialakulásának segítése. A játékhelyek kialakításánál fokozottan ügyelni kell szükség esetén nyugalmas elvonulás lehetőségének biztosítására. További kiemelt feladat a megfelelő mennyiségű és minőségű érzékszervi és mozgás ingerek biztosítása, a gyermek testi épségének védelme.

A fejlődés jellemzői az óvodás kor végére:
Képes szerepvállalásra.
Kialakul a kisebb – nagyobb csoportban való együtt játszás igénye, alkalmazkodás a többiekhez.
Megjelennek társas viselkedésükben a szabályok, adekvát viselkedési formák, kommunikációs készségek, normák – melyeket képesek betartani.
Játéka elmélyült kitartó, kreatív.
Játékeszközökre vigyáz.

Verselés, mesélés

Cél:
Irodalmi élmény nyújtásával a gyermekek érzelmi, esztétikai, erkölcsi, értelmi fejlődésének, az olvasóvá nevelés elősegítése.
A mesélés pihentető, szórakoztató, az anyanyelv közegén át az emberi kapcsolatokra tanító hatásaival a gyermek váljon képessé a világban eligazodni. A népi, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi, a klasszikus, a kortárs irodalmi művek iránti vonzódás megalapozása, a könyvek megszerettetése.

Az óvodapedagógus feladatai:
Kizárólag az élőbeszéd által közvetített mesélést és verselést alkalmazza.
A spontán és szervezett tevékenységek során (gyermekek által behozott könyvek esetében is) művészi értékű, népi, klasszikus és kortárs irodalmi alkotásokat válogat évente 15-20 mesét és 15-20 mondókát, verset az alábbi szempontok szerint:
Rövid állatmesék, láncmesék.
A versanyag zömét a népi mondókák alkotják, ezek közül is ölbeli játékok, állathívogatók és az ismert költőink ritmikus, játékos versei.

Gyermekeknek egyszerűbb tündérmesék, hosszabb lélegzetű állatmesék, magyar írók modern meséi, valamint verses mesék.
Népi mondókák, halandzsa szövegek, kiolvasók, vidám humoros versek, klasszikus és mai magyar költők versei, művei.
Klasszikus tündérmesék, cselekménydús állatmesék, népmesék, novellisztikus, realisztikus, tréfás mesék, verses mesék, meseregények.
A versanyagot gazdagítják a népi mondókák, kiolvasók mellett a lírai versek.

Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktatja rá a gyermekeket a mese figyelmes végig hallgatására. A meséhez szükséges nyugalmat pedagógiai tapintattal, a személyes kapcsolatokat erősítő érzelmi eszközökkel, a mesehallgatásra utaló ismétlődő szokásokkal teremti meg. (A szervezett mesehallgatás lehetséges időpontjai: napközben kötetlen szervezéssel, és elalvás előtt - csak megnyugtató témájú esetén). A mesélés során szemléltetést nem alkalmazva a belső kép megjelenítésére helyezi a hangsúlyt. Egy – egy mese többszöri, változatos elmondásával (mesei szereplők személyében, narrátorként, feladatokkal/tevékenykedtetéssel színesítve) segíti a történet mélyebb megismerését és előkészíti a mese dráma pedagógiai feldolgozását, dramatizálást, bábozást. Segíti az irodalmi élmények feldolgozását a rajzolás, mintázás, a zene, a játék, a mozgás, a hagyományok és a szokásokon keresztül. A verselést, mondókázást a nap minden szakaszában alkalmazhatja. Lehetőséget teremt, hogy a gyermekek is meséljenek egymásnak, főleg a nagyobb és a vegyes csoportokban. Ösztönözi a „színház" -i, „bábszínház"-i kezdeményezéseket. Lehetőség szerint a nagyok könyvtárlátogatását megszervezi, saját kis könyvtárukat használja, óvja és bővíti folyamatosan.
A többszöri meghallgatás után a gyermekekkel a mesei részeket, **mesét dramatizálva is feldolgozza** a fokozatosság betartásával, szókincsük és kifejezésmódjuk bővítésére. A bábokkal való ismerkedéskor rövid, párbeszédes jeleneteket mutat be. Később a bábok számát, jelenetek időtartamát növeli. Eleinte a kicsiknek paraván nélkül bábozik. A nagyobbakkal minden adandó alkalmat felhasznál a kiolvasók, versek ismételgetésére. Az új verseket a gyermekek élményeihez kapcsolja a komplexitás jegyében. Ügyel a szavak pontos, tiszta ejtésére, értelemszerű hangsúlyozására. A mesék, versek cselekményét mozgással, mimetikus játékkal is kifejezi. Mese, vers tevékenységeket naponta biztosít. A mondókázást mindig mozgáshoz, játékhoz kapcsolja. A versek mondogatását spontán helyzetekhez, emlékezetes élmény együttesekhez fűzi az utánzási, ismétlési kedvet felkeltve. A verset, mint egészet mindig az elejétől a végéig mondja el. A hozzá kapcsolódó gesztusokkal, mozdulatokkal, közös ritmikus beszéddel motivál.
Beszédfogyatékos gyermekek esetében fokozott figyelmet kell fordítani a szöveg-mozgás-ritmus összekapcsolására, a bábozás-dramatizálás adta pszichológiai lehetőségek kihasználására, érdeklődés felkeltésére.
SNI gyermekek esetében a szövegértés és a figyelem szintjének megfelelő anyag- és eszközválasztás, bábozás - dramatizálás adta pszichológiai lehetőségek kihasználására.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

A gyermekek szívesen mondókáznak, verselnek, várják, igénylik a mesét, ők maguk is mesélnek, báboznak, dramatizálnak, hallott vagy kitalált történeteket. Tudnak néhány mondókát, verset, mesét emlékezetből felidézni.

Szeretik a könyveket és vigyáznak épségükre – a helyükről veszik el és teszik vissza. Szívesen nézegetik, olvasnak a képekről.

Tudnak rövid történeteket, szöveget visszamondani.

Olyan szókinccsel rendelkeznek, amely lehetővé teszi számukra gondolataik érthető kifejezését.

	szervezési forma				szervezési mód				idő
korcsoport	mikro csoportos	csoportos	egyéni	páros	kötetlen	kötelező	közvetve kötelező	játékba integrált	javasolt időtartam
mini	x	alvás előtt	x	x	x	alvás előtt			2-3 perc
kicsi	x	alvás előtt	x	x	x	alvás előtt			2-5 perc
középső	x	alvás előtt			x	alvás előtt			5-10 perc
nagy	x	alvás előtt			x	alvás előtt			15-30 perc
vegyes	fenti korcsoportoknak megfelelően								

A képességfejlesztés lehetőségei a vers és mesehallgatás alkalmain

ÉRZELMI-SZOCIÁLIS	Érzelmi biztonságuk kialakítása, érzelmi életük gazdagítása, igazságérzet kialakítása. Kapcsolatteremtő képesség.
ÉRTELMI	Belső képi világuk, fantázia, reprodukció készség. Mese megértése, időrendiség, Testrészek ismerete, testséma fejlesztése, dominancia.
VERBÁLIS	Mozgásos észlelés, tapintásos észlelés, hallás, hangészlelés, auditív emlékezet, beszédritmus. Beszédkedv felébresztése, artikulációs tisztaság, beszédkészség, nyelvi kifejezőkészség, beszédkultúra, pantomimika. Nonverbális készségek
TESTI	Ritmusérzék, auditív ritmus egyensúlyérzék, finommotoros tevékenység: beszéd és mozgás összekapcsolása

Ének, zene, népi játék, tánc

Cél:

„Az éneklés az öröm forrása, kedvelt, önfeledt tevékenység, és hogy részt vállaljon a teljes személyiség formálásból" (Kodály Zoltán).

Örömteli, élményekben gazdag tevékenységekben a zenei – érdeklődés, anyanyelv, ízlés kialakítása. A zene iránti befogadó készség kialakítása, zenei élményekhez juttatás, zenei érdeklődés keltés, örömszerzés, esztétikai fogékonyság megalapozása,

az éneklés – zenélés – ritmikus mozgás megszerettetése.

A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik. Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

Az óvodapedagógus feladatai:

Énekes játékok, népi gyermekjátékok, mondókák és igényesen válogatott klasszikus, kortárs művészeti alkotások felhasználásával, (évente 15-20 darab) fejleszti a ritmust, éneklést, hallást, mozgást.

- Az éneklési készség, ritmusérzék, hallásfejlesztés, harmonikus mozgás, zenei alkotó fantázia fejlesztése.
- A népdalok, népi játékok által a hagyományokat megismerteti, továbbélését segíti.
- Jó példát mutat a gyermekeknek a tiszta, szép énekléssel és szövegkiejtéssel.

Ügyel, hogy a dalanyag a gyermekek életkorának, értelmi és fizikai adottságainak megfelelő, kis **hangterjedelmű** c-c' magasságú legyen.

Buzdítja, bátorítja a gyermekeket az egyéni, önálló éneklésre is.

Az **egyenletes lüktetés** megéreztetését kiscsoportos korban elkezdi egyszerű, utánzó mozdulatok folyamatos ismételgetésével.

A **dalok ritmusát** kiemeli, erre épül a motívum hangsúly megéreztetése.

Egyenletes lüktetés és ritmus összekapcsolása.

Ritmus visszhang játék.

Gyors-lassú tempó érzékeltetése és kifejezése.

Megismerteti a gyermekeket néhány egyszerű ritmushangszer használatával.

Hallásfejlesztés: Magas és mély hang közti különbség felismerése és kifejezése.

Halk és hangos közti különbség felismerése és kifejezése.

Hangszín felismerés: a környezete tárgyainak, zörejeinek felismerése. Belső hallás fejlesztése:

Dallam felismerés (dúdolásról, hangszerről).

Dallambújtatás

Harmonikus mozgás, gyermektánc fejlesztése

Térformák alakítása. Egyszerű tánc mozdulatok elsajátítása (pl: páros forgás, guggolás, taps, sarokkoppantás, egy- kétlépéses csárdás).

Átbújás - kaputartás, szűkülő-bővülő kör, fogyó-gyarapodó, páros játékok, utánzások, mozgásos játékok.

Zenei alkotó fantázia fejlesztése
Kérdés-felelet játék. Énekelve beszélgetés. Énekelve, ritmizálva köszönés.
Ismert mondókára, versre dallam kitalálása.
Az egyszemélyes játékhelyzettel felkelti a gyermek **éneklési kedvét.**
A nagy teret igénylő énekes játékokat az 5-6-7 éves korú gyermekek számára a tornaszobában szervezi (Napsugár Óvoda székhely és a Szivárvány Tagóvoda feladat ellátási helyen), a többi korosztálynak a csoportszobában vagy az udvaron. A zenei nevelést szorosan kapcsolja az óvodai élet minden területéhez.
A **jeles napokat, ünnepeket** a kapcsolódó mondókákkal, dalok éneklésével (Mikulás, Karácsony, Újév, Farsang, Húsvét, Március 15.) feleleveníti.
Természeti és társadalmi eseményekhez kapcsolódó népszokások dalainak, játékainak felelevenítése.

MONTESSORI eszközrendszerünkben csendjáték, a zörejdobozok és a csengősor alkalmazása segíti a zenei nevelésünket

Beszédfogyatékos gyermekek esetében fokozott figyelmet kell fordítani a szöveg-mozgás-ritmus összekapcsolására, a ritmushangszerek egyéni alkalmazására.
Más SNI gyermek esetében a szövegértés és figyelem, zenei képességek szintjének megfelelő anyag- és eszközválasztás, a közös zenei tevékenységben való részvétel közvetlen segítése felnőttel történő együttmozgással, közös élményszerzéssel a társas kapcsolatok erősítése, pozitív érzelmi állapot biztosítása.

Magyar népi játékok, énekes játékok jellegzetességek szerint az iskola előkészítő nagycsoportban:

1. Sorjátékok, vonulós játékok, 2. kifordulós játékok, 3. Hidas játékok, kapuzók, 4. Fogyó gyarapodó, 5. Párválasztó,6. Párcserélő, 7. Fogócska, 8. ugrós, 9. kocsikázós, 10. Vegyes: sor, kapuzó.

Táncmozdulatok:sarokkoppantás elöl váltott lábbal, karlengetés forgással, kis csárdás lépés, zárólépés előre, hátra, forgás egyedül és párban, váltott kéztartással is, csárdás lépés dobbantó kilépéssel, lépés dobbantással, kocsikázás, oldalazó lépéssel, kereszt kézfogásos szökkenés, kézfogás szemben álló párokkal- jobb kézzel fognak kezet azt lengetik, forgás, leguggolás, helycsere, páros sarokemelgetés (zökkentés), térdütögető, páros egy lábú ugrós előre, bokázó (terpesz-zár), bokázó tapssal, szökdelés taps fej felett, lengető.

Mozgásformák, térformák: két egymással szembeni oszlopsor, csigavonal, hullámvonal két csoportban, két kör, ellentétes irányba haladása egymáson belül, páros kör, két kis kör, szűkülő táguló kör, egy kapu, két átbúvó sor, a párok szétválnak majd találkoznak, mindenki párban bújik.

Iskola-előkészítő pedagógiai tevékenység tartalma (a tanköteles kort megelőző években a fentiek alapján előkészítve):

HÓNAP	KÉPESSÉGFEJLESZTÉS
Szeptember	Ismétlések, kedvenc énekek, népi játékok. Ismert hangszerek használata
Október	Ritmusérzék fejlesztése: Dalritmusok különbsége, kapcsolata, dalritmusok kiemelése Egyenletes lüktetés és ritmus összekapcsolása Zenei alkotókedv: dallamfordulatok kitalálása (név, köszönés motívumokkal)- óvodapedagógus hangszerek használatával.
November	Ritmusérzék fejlesztése: Dallam felismerés ritmusról. Szünet, kettes lüktetés. Relációk: Halk, hangos, Gyors-lassú beszéd, ének, mozgás: tempótartás képessége, hangszerek használata.
December	Hallásfejlesztés: Hangszínek megfigyelése: kis eltéréssel, zaj iránya, távolsága, közeledés, távolodás, hangszerek használata.
Január	Hallásfejlesztés: Relációk: halk-hangos (fokozatok), magas-mély fogalompárok megismerése és együtt gyakorlása. Két hangkészletű dalok hangszeren. Dallamfelismerés: kezdő motívumról vagy belső motívumról, hangszerek használata.
Február	Mozgástérforma: Esztétikus, együtemű mozgás, változatos térforma, játékos táncmozdulatok Zenei alkotókedv: Kérdés- felelet kitalálása (motívumonként) mondókára dallam kitalálás, saját szöveg, mese énekelve.
Március	Hallásfejlesztés: Motívumok dallamvonalát mutatása. Dallambújtatás, rövidebb és hosszabb egységekkel, belső éneklésnél is folyamatos tempóban.
Április	Ritmusérzék fejlesztése: Ritmusok hangszereken, együttes megszólaltatás. Zenei formaérzék: A motívum hangsúlyainak kiemelése tapssal, járással, játékos mozdulatokkal, ritmus és dallamvisszhang.
Május	Mozgástérforma: Esztétikus, együtemű mozgás, változatos térforma, játékos táncmozdulatok. Ritmusok hangszereken, együttes megszólaltatás.
Június	Ismétlések

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

A gyermekek örömmel játszanak énekes játékokat, egyedül is tudnak énekelni, (tisztán, helyes szövegkiejtéssel), érzik az egyenletes lüktetést, a dalok ritmusát és ismerik a különbséget. Felismerik egymás hangját, a környezet hangjait, megkülönböztetik a zenei fogalompárokat, több dalt ismernek az ünnepekhez kapcsolódva, tudnak egyszerű táncos mozgásokat végezni, változatos térformákat ismernek és alkalmaznak, figyelmesen, élvezettel hallgatják a bemutatott zenét, éneket, felismernek néhány jellegzetes hangszert (zongora, gitár, hegedű, furulya, dob, cintányér, triangulum).

	szervezési forma				szervezési mód				idő
korcsop.	mikro csoportos	csoportos	egyéni	páros	kötetlen	kötelező	közvetve kötelező	játékba integrált	javasolt időtartam
mini	x		x	x	x				3-5 perc
kicsi	x		x	x	x				5-10 perc
középső	x	x körjáték-gyermek tánc				gyermek játék	kézségfejl.		10-perc gyermekjátékok 5-6 perc készségfejl.
nagy	x	x körjáték-gyermek tánc				gyermek játék	kézségfejl.		15-25 perc gyermekjátékok 5-10 perc készségfejl
vegyes	fenti korcsoportoknak megfelelően								

Képességfejlesztés lehetőségei az ének, zene, népi játék, tánc tevékenységében:

ÉRZELMI-SZOCIÁLIS	Zenehallgatás – befogadás, zenei ízlés, népi hagyományok ápolása, ismerkedés a klasszikus zenével a szép, - mint esztétikai élmény egymáshoz való pozitív viszony érzelmi élet gazdagodjon. Alkalmazkodó képesség, együttműködő készség, közösségi érzés.
ÉRTELMI	Auditív memória, belső hallás, vizuális memória, dallam felismerés hangszerről, énekhangról, dallamvisszhang. Zenei érdeklődés, téri tájékozódás – keresztcsatornák, zenei kreativitás, zenei improvizáció, pontos szövegkiejtés, tiszta éneklés és artikuláció. Testséma, testrészek.
VERBÁLIS	Hangszín felismerés: zörejhangok, különböző hangú tárgyakkal halk hangos felismerés, maga – mély hang érzékelése, megkülönböztetése, felismerése, ritmusérzék, egyenletes lüktetés, környezet hangjainak megfigyelése.
TESTI	Mozgáskultúra fejlesztés, mondóka, játékos mozgással, egyenletes lüktetés, különböző mozgásformákkal, ritmustartás, ritmustapsolás, ritmushangszerek megismerése, nagy mozgások fejlesztése: gyors – lassú mozgások, egyensúlyérzék és finommotorika.

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Cél:
A gyermeki személyiség fejlesztése művészeti elemekkel, esztétikus tárgyi környezettel.
Jókedvvel végzett tevékenység közben óvodásainkban a külső világot megismerő képesség, az ebben való tájékozódás, intellektuális látás, kreativitás, befogadó képesség kialakulása.
Képi-plasztikai kifejezőképességük, komponáló, és rendező képességük, esztétikai érzékenységük és igényességük, finommotorikájuk, a színképzet, térbeli tájékozódó képességek, saját formanyelv, önkifejezés fejlődése. Tehetség felismerése.

Az óvodapedagógus feladatai:
Megismerteti a különféle **anyagokat, eszközöket, technikai eljárásokat**, hogy ha ezekben gyakorlottá válnak, tudjanak a tartalomra figyelni (képzelet, fantázia, egyéni érzelmek, egyéni kifejezésmód). A mindenkor elérhető, megfelelő minőségű, méretű eszközök, anyagok elmélyült, tetszőleges időtartamú elfoglaltságra ad lehetőséget. Minél több egyéni és közös élménynyújtásra törekszik: a spontán és irányított szemlélődés, felfedezés, rácsodálkozás, a jelenségek formája, színe megfigyelésre készteti a gyermekeket. Az eszközök biztonságos használatát, a technikai eljárásokat minden gyermekkel megismerteti, hangsúlyt fektet az egészségügyi és viselkedésbeli szokások kialakítására. Arra törekszik, hogy megismerjék az eszközök, anyagok állandó helyét, szabad tevékenység közben óvják környezetüket, ruhájukat, és vegyenek részt tisztításukban, elrakásukban (életkornak megfelelően).
Lehetőséget ad a gyermekeknek önálló új technikát is kitalálni, alkalmazni. Az örömmel, játékosan végzett vizuális tevékenységet úgy biztosítja, hogy a gyermekektől a cselekvést és nem az eredményt várja, értékeli. Ugyanakkor figyelembe veszi, hogy a rajzzal közöl valamit.
Biztosítja a megfelelő körülményeket: állandó hely, a gyermek által bármikor elérhető eszközök, anyagok, jó légkör. Tiszteletben tartja az egyéni fejlődésük útját, tempóját, sikerélményhez juttatja őket.
Eszközt, anyagot, témaválasztási lehetőséget kínál, mely a gyermek érzelmi beállítódására, kötődésére, környezetismereti témára épül a cselekvés öröme érdekében.
Szervezeti forma megválasztásával a rugalmasság, folyamatosság elvét alkalmazza.
Biztosítja az alkotás lehetőségét az egész nap folyamán.
Nagyobb gyermekkel kiállítás -, tárlatlátogatást szervez, lehetővé teszi a műalkotásokkal való ismerkedést.
A Nefelejcs Tagóvodában a vizuális tevékenységekhez szükséges érzékelésfejlesztési eljárásokat Montessori pedagógiájából is meríti. Montessori eszközök használatával a tulajdonságok, fogalmak pontosabb és differenciáltabb kialakításához vezeti a gyermekeket a mindennapi gyakorlásban. Az eszközök által exponált feladatmegoldás által, mindig sikerélményben részesíti a gyermekeket, többszöri gyakorlással a megszerzett tapasztalatok bevéséődését támogatja.
Néphagyomány elemei:
Népi kismesterségek alapfogásainak bemutatásával régi technikák megismerése, gyakorlása és az ehhez szükséges természetes anyagok felhasználása (csuhé, vessző, kukorica, magvak, termések, szalma, fonal, gyapjú, agyag, stb.).

Az ünnepekhez és jeles napokhoz kapcsolódó jelképek, nemzeti szimbólumok elkészítése, közös, örömszerző tevékenység a csoportban.
Beszédfogyatékos gyermekek esetében fokozott figyelmet kell fordítani az alkotás közben kialakuló kommunikációs lehetőségek kihasználására.
Más SNI gyermekek esetében a figyelem, finommotorikai képességek szintjének megfelelő anyag- és eszközválasztás, a közös ábrázoló tevékenységben való részvétel közvetlen segítése felnőttel történő együttes játékkal, közös élményszerzéssel a társas kapcsolatok erősítése, pozitív érzelmi állapot biztosítása. Balesetvédelem fokozott biztosítása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:
Túlnyomórészt önállóan használják a megismert technikákat, eszközöket, ismerik az anyagok tulajdonságait, örömmel, saját kezdeményezésre élnek az önkifejezés módjaival, rajzolnak, festenek, kézimunkáznak, a firkálástól eljutnak a képalkotásig, élmény és elképzelés után egyéni módon megjelenítve azt, alkotásaikban, emberábrázolásukban részletező formák, egyszerű mozgások jelennek meg, plasztikai munkáik változatosak, egyéniek, építésben, téralakításban ötletesek és együttműködőek, az alapszíneket, azok árnyalatait ismerik, felismerik, alkalmazzák, saját és közösen készített kompozíciókról, műalkotásokról, művészi tárgyakról tudnak véleményt alkotni, megfelelően fogják a ceruzát, téri, formai, szín képzeteik gazdagodnak, koordinált a szem-, és kézmozgásuk emlékezet után (vizuális, auditív) is tudnak ábrázolni.

	szervezési forma				szervezési mód				idő
korcsoport	mikro csoportos	csoportos	egyéni	páros	kötetlen	kötelező	közvetve kötelező	játékba integrált	javasolt időtartam
mini	x		x		x			x	2-5 perc
kicsi	x		x		x			x	3-10 perc
középső	x		x	x			X	x	10-20 perc
nagy	x		x	x			x	x	15-35 perc
vegyes	fenti korcsoportoknak megfelelően								

Iskola-előkészítő pedagógiai tevékenység tartalma: íráselőkészítés (a tanköteles kort megelőző években a fentiek alapján előkészítve)

Fent-lent, jobbra-balra irányok térben és síkban. 3 pontos ceruzafogás megfelelő nyomatékkal, síkbeli tájékozódás, vonalvezetés-formamásolás-pontok összekötése, ollóhasználat, hajtogatás, ragasztás, fűzés. kézfej-ujjak erősítése és ügyesítése. Szem-kéz koordináció.

Képességfejlesztés lehetőségei a rajzolás, a mintázás, kézimunka tevékenységeiben

ÉRZELMI-SZOCIÁLIS	Akarati tulajdonságok, igényesség, szép iránti fogékonyság, esztétikai érzelmek, frusztráció. Önismeret, önértékelés, önbizalom, testséma, testrészek, keresztcsatornák, pozitív énkép, önelfogadás, alkalmazkodási készség.
ÉRTELMI	Alaklátás, formaállandóság, rajzi kifejezőképesség, emlékezet, fantázia, alkotóképesség, észlelőképesség, formák, arányok, méretek, színek, színharmóniák, színárnyalatok. Formaérzék, formaismeret, formaképzelet, színérzék, díszítő érzék, irányérzék, mozgásos észlelés rész – egész látás, tapintás, észlelés, megfigyelőképesség, vizuális memória, ritmus, összehasonlítás, szétválasztás, csoportosítás, téri tájékozódás síkban, térbeli alakzatok felismerése, létrehozása
VERBÁLIS	Fogalomrendszer, szókincsbővítés Időviszonyok Tárgyi megnevezések Testfogalom Verbális fejlesztése Rajzi kifejezőkészség komplex fejlesztése
TESTI	Egyensúlyérzék, Finommotorika, kézügyesség. Helyes eszközfogás, ülés, testtartás. Nagymozgások. Szem – kéz, szem – láb koordinációja, mozgás feletti kontroll, mozgás tudatos irányítása, szemmozgatás, szemfixáció.

Mindennapos mozgás

Cél:

Az egészséges életmód, a rendszeres testedzés szokásrendszerének, a testi-lelki harmónia kialakulása, a társra figyelés, az alapvető testi képességek és mozgáskészségek (harmonikus, összerendezett, fegyelmezett, nagy és kismozgás) és pszicho-motoros képességek fejlődése, a mozgás megkedvelése különös tekintettel a természetes mozgásokra, és koordinációra, a helyes testtartás kialakítására.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Fizikai állóképesség, erőnlét és koordináció fejlesztése.
- Nagy- és finommozgások, testséma, téri tájékozódás és egyensúlyfejlesztés.
- Laterális dominancia fejlesztése.
- Vizuális és auditív percepció fejlesztését alapozó, illetve azt kiegészítő szerepű mozgásokat gyakoroltat.
- Probléma megoldást erősíti mozgással végzett feladatmegoldásokkal.
- A mozgással kapcsolatos szókészletet fejleszti.

- Fizikai aktivitáson keresztül a szellemi aktivitást előkészíti. Az óvoda Mozgás jó gyakorlatát alkalmazza.
- A sikeres feladatmegoldások eredményeként növeli az önértékelést és önbizalmat.

A tornával és mozgásos játékokkal fejleszti a gyermekek **természetes mozgását, valamint testi képességeiket** (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, koordináció). Pozitív irányba befolyásolja a mozgás által a gyermek teherbíró-képességét és az egyes szervek teljesítő képességét. A mozgásos tevékenységek során segíti a **térben való tájékozódást**, a helyzetfelismerést, az alkalmazkodó képesség, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását. Iskolakezdést megelőző évben az egészséges versenyszellem alakítása, társakra figyelés (siker, kudarctűrés, alkalmazkodó képesség). A mozgásos lehetőségeknek teret biztosít teremben és szabad levegőn egyaránt. Heti 1 kötelező testnevelés foglalkozást szervez az óvoda tornaszobájában, vagy csoportszobában, udvaron. Mindennapos testmozgást az udvaron, rossz idő esetén a csoportszobában, a tornaszobában biztosítja. Használja a mozgáskotta eszközrendszert.
Zenés tornát, sétákat, kirándulásokat (4-7 évesekkel) szervez.
Differenciált feladatadással és változatos eszközökkel, kézi szerekkel lehetőséget teremt arra, hogy az adott gyakorlatokat a gyermekek saját képességeiknek megfelelően hajtsák végre, kellő aktivitást és terhelést biztosít, erőkifejtésre ösztönözzön. A foglalkozások körültekintő szervezésével és előkészítésével a várakozási időt kerüli.
Az életkorhoz az alábbi szempontok szerint a mozgásanyagot összeállítja.
Járás, csúszás, kúszás, mászás, futás, ugrások, dobás, elkapás, húzás, tolás, függeszkedés, forgás, gurulás, hordás, egyensúlyozás. Gimnasztika és talajtorna elemek. Sokszínű, változatos testnevelési játékok. A különböző talajú udvar (térköves és szilárd, homokos, füves, kavicsos, gumitéglás, fenyőkérges) is sok mozgásra, edzésre nyújt lehetőséget, melyeket a lehető legtöbb kint tartózkodással kihasználja.
Sportnap: hagyományosan minden év májusában.
Beszédfogyatékos gyermekek esetében fokozott figyelmet kell fordítani az kialakuló kommunikációs lehetőségek kihasználására, a mozgás által fejlődő beszédkészség megalapozására,
Értelmi fogyatékos és egyéb pszichés zavarral küzdő gyermekek esetében a figyelem, mozgás képességek szintjének megfelelő feladat és eszköz és helyválasztás, a közös mozgás tevékenységben való részvétel közvetlen segítése felnőttel történő együttes játékkal, közös élményszerzéssel a társas kapcsolatok erősítése, pozitív érzelmi állapot biztosítása. Egyéni feladatvégzés lehetőségeinek megszervezése a csoportszobában is (pl. deszka, labda, egyensúlyozók, tölcsér). Balesetvédelem fokozott biztosítása.

Iskola-előkészítő pedagógiai tevékenység tartalma, szenzomotoros fejlesztés (a tanköteles kort megelőző években a fentiek alapján előkészítve):

HÓNAP	KÉPESSÉGFEJLESZTÉS
SZEPTEMBER	Udvari szabadtéri gyakorlatok Mozgásállapot megfigyelése
OKTÓBER	Elemi mozgásminták begyakorlása: kúszás, mászás, állatutánzó mozgás – talajon és eszközön, hetente új nehezítésekkel. Játékos gimnasztikai elemek.
NOVEMBER	Játékos gimnasztikai elemek. Egyensúlyozó gyakorlatok: gördeszka, különböző billenő lapok, rugós lap, trambulin, kötél, pad, beszéd – mozgás összehangolása, hetente új nehezítésekkel.
DECEMBER	Játékos gimnasztikai elemek. Elemi mozgás minták begyakorlása: járás, futás, ugrás, gurulás – talajon és eszközön, koordinált mozgások bevésése, hetente új nehezítésekkel
JANUÁR	Játékos gimnasztikai elemek. Labdagyakorlatok: gurítások, dobások, pattogtatások – különböző méretű labdával, egy – vagy két labdával egyszerre, hetente új nehezítésekkel.
FEBRUÁR	Elemi mozgásminták begyakorlása: kúszás, mászás, állatutánzó mozgás – talajon és eszközön, hetente új nehezítésekkel. Játékos gimnasztikai elemek.
MÁRCIUS	Játékos gimnasztikai elemek. Egyensúlyozó gyakorlatok: gördeszka, különböző billenő lapok, rugós lap, trambulin, kötél, pad, beszéd – mozgás összehangolása, hetente új nehezítésekkel.
ÁPRILIS	Játékos gimnasztikai elemek. Elemi mozgás minták begyakorlása: járás, futás, ugrás, gurulás – talajon és eszközön, koordinált mozgások bevésése, hetente új nehezítésekkel
MÁJUS	Játékos gimnasztikai elemek. Labdagyakorlatok: gurítások, dobások, pattogtatások – különböző méretű labdával, egy – vagy két labdával egyszerre, hetente új nehezítésekkel.
JÚNIUS	Ismétlések

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.

Kis és nagymozgásuk összerendezett, egyensúly észlelésük kialakult, erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika.

Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni.

Tudnak ütemtartással járni, gyorsan reagálni, a gimnasztikai gyakorlatokat szabályosan végzik, helyes technikával bánnak a kézi szerekkel.

Tudnak helyben labdát pattogtatni néhány leütéssel.

	szervezési forma				szervezési mód				idő
korcsoport	mikro csoportos	csoportos	egyéni	páros	kötetlen	kötelező	közvetve kötelező	játékba integrált	javasolt időtartam
mini		x				x			5-10 perc
kicsi		x				x			15-20 perc
középső		x				x			20-35 perc
nagy		x				x			35 perc-
vegyes	fenti korcsoportoknak megfelelően, differenciált feladatadással, vagy más időpontban.								

A csoport fejlettségével, mozgásigényével összhangban ennél hosszabb tevékenység is megvalósítható.

A külső világ tevékeny megismerése

Cél:

Minél több érzékszervi és mozgásos tapasztalat szerzése az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről, valamint annak formai, mennyiségi viszonyairól. Életkoruknak megfelelő szinten olyan szokásrendszer elsajátítása, amelyek meghatározóak a környező világgal való harmonikus kapcsolatteremtéshez. A környezettudatos magatartásra nevelés, amely magába foglalja az emberi alkotásokat, életmódot, gondolkodást, viselkedést, a természet védelmét. A természeti, emberi, tárgyi környezettel, családdal való ismerkedés során olyan tapasztalatok szerzése majd alkalmazása, amelyek matematikai tartalmúak: mennyiségi, alaki, nagyság- és sík-térbeli viszonyok.

Az óvodapedagógus feladatai:

ÉRZELMI-SZOCIÁLIS	Térérzékelés, téri irányok és viszonyok, alak, forma, szín, méret megismerése, keresztcsatornák, vizuális, tapintásos, hallásos. Vizuális időrendiség és ritmus, vizuális diszharmónia.
ÉRTELMI	Aktivitás, érzelmi motiváltság erősítése, kitartás, szabálytudat, nehézségek leküzdése. Közösségi magatartás, kudarc elismerése, önbizalom, önértékelés, testfogalom, testséma, testrészek és funkcióik megismerése, oldaliság, a törzs függőleges zónájának kialakítása, önmaga felismerése (tükör).
VERBÁLIS	Fogalomrendszer, szókincsbővítés. Időviszonyok. Tárgyi megnevezések. Testfogalom. Verbális fejlesztése. Rajzi kifejezőkészség komplex fejlesztése
TESTI	Egyensúlyérzék, Finommotorika, kézügyesség. Helyes eszközfogás, ülés, testtartás. Nagymozgások szem – kéz, szem – láb koordinációja, mozgás feletti kontroll, mozgás tudatos irányítása, szemmozgatás, szemfixáció.

Elősegíti az emberi és tárgyi környezethez fűződő pozitív viszony kialakulását, a természet védelmét, a környezettudatos magatartás megalapozását.

A környezettel való ismerkedés közben fejleszti a gyermekek beszédmegértő, és nyelvi kifejezőkészségét, értelmi képességeit.

A környezet megismerése közben tapasztalatokat nyújt a tér- és síkbeli formákkal, mennyiségi összefüggésekkel, relációkkal kapcsolatban.
Elegendő alkalmat, időt, helyet biztosít a biztonságos életvitel szokásainak kialakításához. Elősegíti a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában. Sokféle lehetőség biztosítása – komplexitás – a spontán és szervezett tapasztalat, és ismeretszerzése, azok rendszerezésére (alkalmai, idő, hely, eszközök).
Lehetőség szerint projektekbe szervezett tevékenységekben valósítja meg az ismeretek sokoldalú, cselekvésbe és tapasztalásba ágyazott, élmény alapú feldolgozását. A tervezés során figyelembe veszi a négy őselemet: Tűz-Víz-Föld-Levegő (a Napsugár Óvoda székhelyen), az évszakok változásait, ünnepeket, a helyi adottságokat, kozmikus nevelés elemeit (Montessori pedagógia szerint a Nefelejcs Tagóvodában).
Alkalmi és folyamatos tevékeny tapasztalatszerzéseket, megfigyeléseket, komplex érzékszervi ismeretgyűjtéseket, munka jellegű tevékenységeket, szimulációs játékokat szervez az alábbi témakörökről:
Évszakok, természet változásai, időjárás, öltözködés, színek. Hét napjai, napszakok. Növények, állatok, ezekhez kapcsolódó emberi tevékenységek. Test. Közlekedés. Városunk. Család. Foglalkozások. Fizikai jelenségek. Természeti és kulturális értékek. A kompetencia alapú programcsomag és a „Zöld óvoda" feltételeinek megvalósítása. A tárgyak, személyek összehasonlítása tulajdonság szerint. Halmazalkotás, ítéletek, nyitott mondatok, relációk, mérhető tulajdonságok, rendezés, sorozatok. Számfogalom előkészítése: összemérés (mennyiségek, halmazok), természetes szám képzeteinek kialakítása (tőszám, sorszám). Műveletek: bontás, hozzátevés, elvevés, ugyanannyivá tétel. Tapasztalatok a geometria köréből, építés. Alkotások szabadon és másolással, tevékenység tükörrel, tájékozódás térben és síkban.
A Nefelejcs Tagóvodában a Montessori eszközeivel is biztosítja a tapasztalatszerzést, a tevékenykedést, a megismerő képességek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, megértés, problémalátás, megoldás), a matematikai gondolkodás fejlesztését. E tevékenységformát kiegészíti a Montessori nyomán alkalmazott kozmikus nevelés elemeivel. Képviseli azt a szemléletet, hogy úgy, ahogy minden emberben van valami jó, minden élőlénynek van helye és szerepe az élet körforgásában és a saját faja szempontjából lehet szépnek látni azt.
Folyamatosan gyakoroltatja az emelkedő és csökkenő számsorrendet, verbálisan, páros és páratlan számokkal is, elvarázsolt számok játékot játszik.
Kiemeli az ember szerepét a világban. Felhívja a gyermekek figyelmét az emberi alkotásokra, tiszteletet ébresztünk minden alkotó ember iránt. Fontos feladata a békére nevelés megalapozása. Tudatosítja, hogy a másik – esetleg más bőrének a színe, más az anyanyelve, a hite, a világnézete – emberi mivoltában, lényegében hozzá hasonlóan gondolkodik, érez, és szeretetre, békességre vágyik. Mindezzel előkészíti azt a szemléletet, hogy a világmindenség egységes egész és mindannyian ennek része vagyunk.
Beszédfogyatékos gyermekek esetében fokozott figyelmet kell fordítani a kialakuló kommunikációs lehetőségek és beszédszervek ügyesítésének kihasználására.

Más SNI gyermekek esetében a figyelem, értelmi képességek szintjének megfelelő anyag- és eszközválasztás, a közös tevékenységben való részvétel közvetlen segítése felnőttel történő együttes játékkal, közös élményszerzéssel a társas kapcsolatok erősítése, pozitív érzelmi állapot biztosítása. Egyéni tapasztalatszerzés biztosítása. Balesetvédelem fokozott biztosítása.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:
A gyermekek tudják nevüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét, lakáscímüket, óvodájuk, városuk nevét és saját születési idejüket, helyüket, ismerik az alapszíneket, és azok árnyalatait, gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában, alkalmazzák a gyalogos közlekedési szabályokat, ismerik a közlekedési eszközöket, testrészeiket, gondozásuk, védelmük szokássá vált, ismerik a környékükön lévő intézményeket, boltokat, az ott dolgozó felnőttek munkáját. Jól tájékozódnak közvetlen környezetükben, ismernek városi nevezetességeket, rendelkeznek egyszerű, rövid távú tájékozódással. Megkülönböztetik az évszakokat, tudják, hogyan követik egymást, felismerik a napszakokat, felismerik az öltözködés és az időjárás összefüggéseit, ismerik a háziállatokat, néhány madarat, bogarat, vadállatot, azokat élőhelyeik szerint csoportosítják, környezetük növényeit felismerik, gondozásuk egyszerű műveleteit elvégzik. Rendeltetésszerűen használják a munkaeszközöket. a növények fejlődése és az időjárás közötti összefüggéseket felismerik, ismerik a víz, a levegő, a napfény fontosságát, megkülönböztetik a szép, tiszta, a piszkos, szemetes, megrongált környezetet, véleményt formálnak ezzel kapcsolatban, környezetükben az elsajátított erkölcsi magatartási normákat betartva viselkednek, ismerik, szeretik és védik a szülőföld, az itt élő emberek szokásait, hagyományait, a hazai kultúra értékeit, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek. Tudnak számolni és tárgyakat megszámlálni legalább 10-ig, tudnak 10-es számkörben bontani, részhalmazokat egyesíteni, megállapítani: több – kevesebb – ugyanannyi, összehasonlítanak mennyiségi, nagyság, szín és forma szerint.
Megkülönböztetik az irányokat (jobbra – balra, fent - lent), értik és követik a helyet, irányokat kifejező névutókat, mindezt a mindennapi tevékenységben alkalmazzák.

Iskola-előkészítő pedagógiai tevékenység tartalma, matematika-logika (a tanköteles kort megelőző években a fentiek alapján előkészítve):

HÓNAP	A FEJLESZTÉS TARTALMA
SZEPTEMBER	Előző évek tapasztalata alapján: Halmazok képzése Számosság megállapítása – számlálás. Számfogalom.
OKTÓBER	Halmazok összehasonlítása tulajdonságok szerint Halmazok elemeinek szétválogatása tulajdonság szerint, bontás részhalmazokra. Számlálás, műveletvégzés.
NOVEMBER	Mérések különböző egységekkel, relációk, számosság, rész-egész.
DECEMBER	Elemek sorba rendezése, sorozatok, szabályok, szerialitás.
JANUÁR	Geometriai alakzatok, formák – kör, négyzet, téglalap, háromszög, trapéz, rombusz; gömb, téglatest, kocka, kúp.

FEBRUÁR	Építések, alkotások szabadon, feltétel megadásával, másolással. Szimmetria – tevékenységek tükörrel.
MÁRCIUS	Mérések különböző egységekkel, relációk, számosság, rész-egész.
ÁPRILIS	Kombinatorikai sorba rendezések, Sorozatok adott szabályok szerint, ismétlődések, szeriális feladatok.
MÁJUS	Sorszám, halmazok, műveletek halmazokkal.
JÚNIUS	Udvaron számlás, építés.

Matematika:

	szervezési forma				szervezési mód				idő
korcsoport	mikro csoportos	csoportos	egyéni	páros	kötetlen	kötelező	közvetve kötelező	játékba integrált	javasolt időtartam
mini									
kicsi	x		x					x	3-5 perc
középső	x		x	x	x		januártól	x	5-10 perc
nagy	x	kooperatív csoportokban	x	x	x	kooperatív csoportokban	x	x	15-35 perc
vegyes	fenti korcsoportoknak megfelelően								

Környezeti tartalmak

	szervezési forma				szervezési mód				idő
korcsoport	mikro csoportos	csoportos	egyéni	páros	kötetlen	kötelező	közvetve kötelező	játékba integrált	javasolt időtartam
mini	x		x		x			x	2-5 perc
kicsi	x		x		x			x	3-10 perc
középső	x	helyszíni foglalkozás	x	x		helyszíni foglalkozás	januártól	x	10-20 perc
nagy	x	helyszíni foglalkozás, kooperatív csoportokban	x	x		helyszíni foglalkozás, kooperatív csoportokban	x	x	15-35 perc
vegyes	fenti korcsoportoknak megfelelően								

A munka jellegű tevékenységek

Cél:

A munkavégzéshez szükséges beállítódások, célszerű munkafogások, attitűdök fejlesztése, készségek, képességek, tulajdonságok kialakulása, cselekvő tapasztalással a gyermeki személyiség, saját és mások munkájának megbecsülésére és elismerésére nevelés.

Az óvodapedagógus feladatai:

Nyugodt légkört biztosít, hogy gyermekek kitartással végezhessék el a tevékenységeket.
Állandó megerősítéssel a **munkához való pozitív viszonyt alakít ki**, mely során megtanulják tisztelni a munkát végző embert.
Megérezteti a gyermekekkel, hogy a munka felelősségteljes feladat, melynek eredménye van.
Megismerteti a külső világ tevékeny megismerése által kínált tevékenységek, kísérletek során alkalmazott eszközök balesetmentes használatát (szőlőprés, paradicsompasszírozó, szűrők, reszelő, kések, tölcsérek stb.).
A kísérletek során alkalmazott elektromos eszközök bemutatását, használatát dajkai segítséggel kellő körültekintéssel szervezi meg.
Ügyel arra, hogy a munka jellegű tevékenyég ne jelentsen terhet, feleljen meg az egyéni fejlettségi szintnek.
Igényt alakít ki a gyermekekben a rend és a rendezett körülmények megtartására, helyreállítására.
Arra neveli a gyermekeket, hogy változó körülmények között is képesek legyenek alkalmazni ismert munkafogásokat.
Fejleszti az akarati tulajdonságaikat: önállóságukat, kitartásukat, önzetlenségüket, felelősségtudatukat.
Méretben és minőségben olyan **eszközöket biztosít**, amelyek megfelelnek az óvodás gyermekek igényeinek.
A gyermeket (az óvodába lépés kezdetétől az iskolába menetelig) a **saját személyükkel kapcsolatos** teendőkkel megismerteti és azokat gyakoroltatja: testápolás, öltözködés, önkiszolgálás, majd a társakért végzett tevékenységek önként vállalását vezeti be.
A **naposi munkát** (5-6-7 éves korban) figyelemmel kíséri. A napos feladatait (déli terítés) megismerteti.
A gyermeket **alkalomszerű munkákkal** bízza meg fejlettségétől függően:
Eszközök előkészítése, elrakása, teremrendezés, eszközkészítés, javítás, növénygondozás, seprés, gereblyézés, lombgyűjtés, locsolás, hólapátolás.
Sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a figyelem, értelmi képességek szintjének megfelelő feladat- és eszközválasztás, önkéntes vállalás alapján. Balesetvédelem fokozott biztosítása.

A tevékenységek jellemzői óvodáskor végére:

- a rájuk bízott feladatot szívesen önállóan végzik,
- a gyakori tevékenységek, cselekvések szokássá válnak,
- figyelnek saját maguk és környezetük rendezettségére,
- aktívan vesz résznek a teremrendezésben, ágynemű rendezésében,
- a környezetükben lévő állatokat, növényeket óvják, gondozzák,
- a szelektív szemét- és hulladékgyűjtés szokásukká válik,
- a munka elvégzésére való törekvés által kitartóak, türelmesek, fejlődik önbizalmuk, felelősségérzetük,
- önállóan és igényesen végzik a naposi munkát,

- örömmel végez munkát a közösségért,
- szívesen segítenek a kisebbeknek, de kortársaiknak is, szeretnek meglepetést készíteni,
- megerősödnek bennük a munka játéktól eltérő jegyei.

Tanulás

Cél:
A gyermek közvetlen környezetéből származó tapasztalataira, kíváncsiságára, utánzási hajlamára, élményeire, érzelmi beállítódására épített tartalmak megismerése, a tanulási képességeket meghatározó pszichikus funkciók differenciált fejlődése, mely a teljes személyiség fejlődését támogatja. Elsődleges cél a gyermeki kompetenciák fejlesztése, támogató környezet megteremtésével és a gyermeki előzetes tapasztalatok, élmények figyelembevételével.
Az óvodapedagógus feladatai:
Érzelemgazdag, biztonságot nyújtó, kölcsönös bizalmon alapuló csoportlégkör kialakítása, az érési folyamatok optimális megtámogatása párhuzamosan szervezett tevékenységekben.
Megfelelő mennyiségű és minőségű ingerhatás, tapasztalás és cselekedtetés, felfedezés, problémahelyzet biztosításával a gyermeki kíváncsiság felkeltése, kielégítése, a kutatás, problémamegoldás, felfedezés örömével, önálló gondolkodás biztosításával. Mindig figyelembe veszi a gyermekek aktuális érzelmi és fizikai állapotát. Épít a gyermekek szükségleteire, kíváncsiságára, igyekszik fenntartani érdeklődésüket.
Pozitív visszajelzésekre épülő, bizalommal teli légkört alakít ki, ahol minden gyermeknek hibázhat, lehetősége van javításra, próbálkozásra.
A közvetlen tapasztalatra, mozgásra, élményre épülő képességek, részképességek fejlesztése, mely magába foglalja a szenzoros, motoros, szociális és verbális tanulást egyaránt.
A tervezett tanulási tevékenységet a négy őselem köré vagy a kozmikus világ rendszere alapján szervezi, de tartalma az évszakok változásait, a megfigyelhető természeti és társadalmi jelenségeket, eseményeket, az ünnepek sajátosságait, az óvodai élet hagyományait, aktualitásokat követi.
Használja a modern infokommunikációs eszközöket.
Projektelemek, téma-hetek (egy vagy két hét időtartamban) alkalmazásával komplex ismereteket nyújt, tapasztalatszerzési lehetőségeket biztosít.
Elsősorban differenciáló, egyéni vagy mikrocsoportos, illetve kooperatív technikákat alkalmaz.
A tanulás alapvető feltételének megteremtése, a **szokásrendszer kialakítása**, a tevékenységek optimális helyének meghatározása, a jól megválasztott időkeret, és az elegendő számú, méretű, minőségű, sok érzékszervet foglalkoztató eszköz biztosítása.
A szervezeti formát, módszereket a tevékenység tartalmától, a résztvevő gyermekek számától, összetételétől, fejlettségétől függően az óvodapedagógus megválasztja, differenciáltan alkalmazza, előtérbe helyezve a kompetencia fejlesztés támogatását, a tanulás eredményességét.

Alkalmazza az alábbi tanulási formákat:

- Spontán, játékos tanulás – az óvodai élet bármely szituációjában, kapcsolatában, mely a gyermekek kíváncsiságának, mozgásvágyának, érdeklődésének következménye.
- Utánzásos (minta és modellkövetés) – melyben a magatartás és viselkedés tanulás kezdetben az óvodapedagógus majd a társak példája.
- Cselekvéses tanulás: közvetlen manipulálást, rendezést, válogatást, probléma helyzetet biztosít.
- Szervezett tanulási lehetőség – az óvodapedagógus által szervezett tevékenység, problémahelyzet, irányított megfigyelés, saját élményű tapasztalatszerzés és a gyermekek kérdéseire, válaszaira épülő ismeretszerzést, számtalan felfedezést kínál.

Kiemelten kezeli a tervezés és megvalósítás során az egész napos tevékenységeket biztosító 1-2 héten át tartó projektek alkalmazását, figyelve a gyermekek ismereteire, érdeklődésére.

A projekteket előzetes tájékoztatással, probléma felvetéssel kezdi, gyűjtőmunkát végez a gyermekekkel (játékok, eszközök, könyvek) és szülőkkel, kijelöli a gyűjtés helyét, környezetében megjeleníti a projekt témáját is, lehetőség szerint élmény és ismeretszerző sétát biztosít, drámajátékokat válogat az élmények feldolgozásához, törekszik a projekt végi produktum összeállítására. A projekt során nagy hangsúlyt fektet a gyermekek ötleteinek és kreativitásának kibontakoztatására.

A projektek alkalmazásakor az egyes tevékenységeket szükség esetén tömbösítve szervezi.

Példák projekt témákhoz: idő múlása (óra, régi-új, régen és most, napszakok), sárkányok, dinoszauruszok, királyok-királylányok, boszorkányok, foglalkozások, Székesfehérvár koronázási város, színek, konkrét mese, tök, alma, szőlő, paradicsom stb. feldolgozás, laboratórium, tűzoltós, rendőrségi, katonai, mágnesesség-fémek, halmazállapotok, anyagok tulajdonságai, fények és árnyékok, bolygók-naprendszer, más népek, emberek-kultúrák, környezetvédelem, medve, katicabogár, béka, állatok, bogarak, növények, sportág választó, indiánok, ünnepek (Márton nap, Mikulás, Advent, farsang, kisze, Húsvét, anyák napja), egészségünk (test, táplálkozás, orvoslás), közlekedés, próbatétel, szüret, Föld napja, Víz világnapja, Zene világnapja, hangszerek.

A projektekben javasolt úti célok, helyszínek: Óramúzeum, Szent István Király Múzeum, Hetedhét Játékmúzeum, Képtárak, Romkert – a város nevezetességei, Polgármesteri Hivatal, családi kertek, Tűzoltóság, Csillagvizsgáló, állattartó telepek, vízpart (Velencei-tó, Ligetsor, Bánya tó, Sóstó), erdő (Bregyó, Gánt, Iszkaszentgyörgy) Kertészet, Dinnyési Fertő, általános és középiskolák, időszakos kiállítások, művelődési házak programjai.

Az óvodai csoportokban a napirendben meghatározott időben külön gyermekközpontú, iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységet szervezünk (minimum napi 45 percben) a gyermekek számára a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladásához fontos képességek és készségek fejlődése érdekében.

Általános összefoglalás, részletezve az adott tevékenységnél:

	szervezési forma				szervezési mód				idő
korcsoport	mikro csoportos	csoportos	egyéni	páros	kötetlen	kötelező	közvetve kötelező	játékba integrált	javasolt időtartam
mini	x	mozgás	x	x	x	mozgás		x	2-5 perc
kicsi	x	mozgás	x	x	x	mozgás		x	3-10 perc
középső	x	helyszíni foglalkozás, mozgás, gyermekjátékok-zenei	x	x	x	helyszíni foglalkozás, mozgás, gyermekjátékok-zenei	januártól	x	10-20 perc
nagy	x	helyszíni foglalkozás kooperatív csoportokban, mozgás, gyermekjátékok-zenei	x	x		helyszíni foglalkozás kooperatív csoportokban, mozgás, gyermekjátékok-zenei	x	x	15-35 perc
vegyes	fenti korcsoportoknak megfelelően.								

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:
A gyermekek eljutnak a pontos észlelésig, mellyel ismereteik megalapozottak lesznek, „látják – veszik" a világot. Megismerkednek az elemi ok – okozati összefüggésekkel, a környezet mennyiségi, formai, tulajdonságbeli eltéréseivel, úton vannak a fogalmi gondolkodás kialakulásához. Megjelenik a szándékos figyelem, a szándékos felidézés, az önkéntelen emlékezeti bevésés és közvetlen felidézés mellett. Folyamatosan fejlődnek a tanuláshoz szükséges képességeik (differenciáltabb az érzékelés, észlelés) kialakulóban az elemi fogalmi gondolkodásuk. Él bennük a kíváncsiság, az iskola, a tanulás utáni vágy. Munkatempójuk, feladattartásuk életkoruknak megfelelő.

Drámajáték, mint módszer a tanulás folyamatában:

Célja: A gyerekek pontosan tudják kifejezni magukat, erősödjön metakommunikációjuk, empatikus képességük, finomodjon esztétikai érzékenységük, értsék, szeressék, óvják, tiszteljék a világot, amiben élnek. A drámajátékok részt vállalnak önmaguk és a világ mélyebb megismerésében, megértésében.

Az óvodapedagógus feladatai:
A drámajátékokat demokratikus vezetési módon vezeti végig. Nem utasít vissza, minden kérdést megválaszol, a gyermek számára biztosítja a passzolás lehetőségét. A játékvezetés során megfigyel, kérdez, rugalmas, következetes, empatikus, hiteles, nyitott, elfogadó, kreatív. A játékteret és a játékidőt biztosítja, a játékokhoz a megfelelő csoportlétszámot kialakítja (érdemes több alkalommal több kiscsoportban játszani néhány játékot, főleg, ha új játék bevezetéséről van szó), a játékot igény szerint ismétli.
A gyermekcsoport érettségi szintjéhez alkalmazkodik, a játékokat kreatívan átformálja szintén a csoport vagy a témához való kapcsolódás által.

Az életkori sajátosságok, vagyis mikor és mit...

A program lehetőséget nyújt a képességeket fejlesztő játékokra, és a komplex drámafoglalkozásokra is. Az őselemek biztonságot, kiszámíthatóságot, egységérzetet adnak, ami jó meder a hétköznapokban. Minden körülmények között figyelembe kell venni játékválasztásnál a gyerekcsoport életkorát, létszámát, képességét.

- 3 éves korban - azonosuláson, utánzáson alapuló élményjátékok
  - ismerkedési és szeretet játékok a társas kapcsolatok erősítésére
- 4 éves korban - fantáziát fejlesztő játékok
  (a fentiek is) - egyszerűbb, együttműködést kialakító játékok
  - egyszerűbb koncentrációs játékok
- 5-7 éves korban - kommunikációt és metakommunikációt fejlesztő játékok
  (a fentiek is) - kreativitást, kifejezőkészséget fejlesztő játékok
  - koncentrációt, emlékezetet fejlesztő játékok
  - ön- és társismeretet fejlesztő játékok
  - empátiát fejlesztő játékok
  - szerepjátékok, mesejátékok másképpen

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

Korának és képességeinek megfelelő értelmi és érzelmi intelligencia.
Megfelelő szocializáció, szabálytudat, ön- és társelfogadás megjelenése.
Kreatív, gazdag fantázia, empatikus attitűd, jó kifejezőkészség, kommunikáció.
Kitartó, elmélyült a játékban és feladataiban.
Kíváncsi és érdeklődő a körülötte lévő környezet iránt.

Felhasznált és ajánlott irodalom:

Gabnai Katalin: Drámajátékok
Kaposi György: Játékkönyv
Lélek, Játék, Nevelés- Szöveggyűjtemény a dramatikus nevelés tárgyköréből
Színház és dráma a tanításban
Dráma a tanulás szolgálatában
Drámajátékok óvodáskorban

III. A szociális hátrányok enyhítését segítő intézkedések, a gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek, a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Cél:
Segítségnyújtás a gyermek testi, érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzéséhez. Esélyegyenlőség biztosítása, a szociális hátrányok enyhítése.

Az óvodapedagógus feladatai:
Biztosítja a gyermekeket megillető **jogok érvényesülését** az óvodán belül, szükség esetén védő – óvó intézkedésekre javaslatot tesz.
A gyermekeket és családjukat lehetőségeihez képest minél jobban megismeri.
A problémákat a hátrányos helyzet okozta tüneteket felismeri és ha szükséges ehhez szakember segítségét kéri.
A felzárkóztatást és tehetséggondozást megvalósítja.
Egyéni differenciált bánásmóddal a testi, érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlődést elősegíti, folyamatosan ellenőrzi.
A rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kíséri, szükség esetén az óvodavezetőnek jelzi a hiányzást.
A szülőkkel együttműködő, partneri kapcsolatot alakít ki, a szülői szerep eredményesebb betöltését elősegíti.

Az igazgató felel a gyermeki jogok védelméért, a gyermekvédelmi feladatok megszervezéséért és ellátásáért, a gyermekvédelmi jelzőrendszernek az intézményhez kapcsolódó feladatai koordinálásáért.

IV A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formája és az óvoda kapcsolatai

A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái:
Cél:
Olyan bizalmi kapcsolat kiépülése, amely a gyermek fejlődése érdekében kívánatos. Az óvodai nevelés, céljaink elfogadása a családok részéről. A szülői elégedettségének állandó figyelemmel kísérésével az igények beépülése a nevelési folyamatainkba.

Óvodapedagógus feladatai:
A hatékony együttnevelést, család és óvoda jó kapcsolatát, a **nevelő partneri viszonyt kiépíti.**
Kommunikációját minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi.
Használja az infokommunikációs eszközöket, csatornákat. Hetente online információt küld a csoport életével kapcsolatosan, tematikánként fotókkal kiegészítve az óvoda Adatvédelmi és Biztonsági Szabályzatának megfelelően.

A gyermekek egészséges fejlesztéséért való közös felelősséget tudatosítja. Az óvoda pedagógiai programját, céljait, feladatait ismerteti, és elfogadtatja a szülőkkel.
Óvodánk szokásait, hagyományait ismerteti a házirendben, a napirendben, a munkatervben megfogalmazottak alapján.
A szülő az **oviKRÉTA rendszerhez** nyilatkozatával, e-mail címének megadásával kaphat hozzáférést. Regisztrációját követően megtekintheti a gyermekére vonatkozó adatokat, értékeléseket, hivatalos üzeneteket.
Az óvodapedagógus az óvodába lépést megelőzően az újonnan érkező gyermekek szülei számára tájékoztatást ad arról, hogyan lehet minél zökkenőmentesebbé tenni az első óvodai napokat és támogatást, segítséget nyújt az iskolához szükséges új szülői szerepkör kialakításában.
Előzetesen ismerkedik a szülőkkel.
Az új gyermekek érkezését lehetőség szerint úgy osztja be, hogy egy héten csak néhány új kisgyermek érkezzen, így jut elég idő az ismerkedésre, a személyes kapcsolat kialakítására.
Biztosítja a szülők részvételét, hogy lehetőség szerint legyenek itt az első napokban gyermekükkel az óvodában, és „fedezzék fel" a játéklehetőségeket, az eszközöket, együtt ismerjék meg az óvodapedagógust és a társakat. A közös ittlét addig tarthat, amíg a szülő lehetőségei megengedik, illetve a gyermek számára már nem idegen az óvoda (2 nap, maximum 1 hét a szülős befogadás).
Az óvodapedagógus pedagógiai **tájékoztatókat szervez** a szülők számára a szülői értekezleteken, nyílt napokon és érdeklődés alapján egyéb fórumokon. Az óvoda munkatervében megjelölt pedagógiai témájú szülői értekezletekkel a családi nevelés hatékonyságát segíti.
A szülők igényeit, javaslatait, kéréseit, felajánlásait figyelembe veszi nevelőmunkájában.
Szülői értekezleten a csoportokban folyó nevelőmunka tervét ismerteti: elképzelések, a különböző nevelési területek, a kiemelt feladatok.
Nyílt rendezvényeket szervez, melyen a szülők lehetőséget kapnak az óvodai élet szokás- és szabályrendszerének közvetlen megismerésére, gyermekük megfigyelésére. Havonta „játszódélutánon" látja vendégül a csoporttal a család képviselőt (kivétel, ha abban a hónapban szülői értekezlet, nyitott program van).
A szülők képviselőit meghívja az óvoda különböző fórumaira, alkotó ötleteiket, kéréseiket, igényeiket meghallgatja és lehetőség szerint figyelembe veszi.

Kapcsolattartás várható eredményei:
A családok elégedettek az óvoda működésével.
Minden szülő rendszeres tájékoztatást kap gyermeke fejlődéséről.
A szülők aktívan részt vesznek az óvoda rendezvényein.
A szülők nevelési problémáikkal, gondjaikkal, bizalommal fordulnak az óvodapedagógusokhoz, akiktől segítséget kapnak.
A szülők azonosulnak az óvoda elveivel.
Hálózati tanulás megvalósul.

Óvodánk kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek fejlesztése és speciális szükségleteik biztosítása érdekében közvetlen kapcsolatot tartunk fenn a Fejér Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálattal és annak Székesfehérvári Tagintézményével. Folyamatos és hatékony a munkakapcsolatban állunk, támaszkodhatunk segítségükre, egyeztetünk a problémás esetek feltárásában, megoldáshoz való út keresésében.

A pedagógusok szakmai munkájának fejlesztése, segítése érdekében kooperatív kapcsolatot ápolunk a helyi és országos pedagógiai szakmai szolgáltatókkal, az Oktatási Hivatal intézményével, a Székesfehérvári Pedagógiai Oktatási Központtal.

Pedagógiai programunk Montessori pedagógia elveit is tartalmazza, így együttműködünk a Magyarországi Montessori Egyesülettel.

Óvoda-más óvodák:

- „Jó gyakorlat"-ot átvett intézmények.
- A Kárpát- medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda nyitott a külhoni magyar óvodák irányába.

Óvoda-iskola:

- kiemelten a kompetenciaalapú nevelést és Montessori programot bevezetett intézményekkel.

Óvoda-közművelődési intézmények:

- Közösségi Kulturális Központ
- Művelődési házak
- Színház, bábszínház
- Múzeumok, kiállítótermek
- Gyermekkönyvtárak

Óvoda-Alba Bástya Család- és Gyermekjóléti Központ:

Az óvodai szociális segítő révén intézményünk közvetlen kapcsolatban áll a Alba Bástya Család- és Gyermekjóléti Központtal.

Az óvodás gyermekek rendszeres egészségügyi vizsgálatának, szűrésének megszervezése érdekében kapcsolatban állunk az óvoda védőnőjével; az iskola egészségügyi ellátást biztosító szolgáltatóval.

Óvodánkban kiemelt szerepe van a mozgásnak, intézményük részt vesz a Magyar Úszó Szövetség által koordinált Úszó Nemzet Programban.

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

A pedagógiai program hatályba lépése

Jelen pedagógiai program Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzat Közgyűlése Humán Közszolgálati Szakbizottsága jóváhagyásával **2025. szeptember 1. napján** lép hatályba és visszavonásig érvényes.

Jelen pedagógiai program hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti a Székesfehérvári Napsugár Óvoda igazgatója által a 189/2021. számon 2021. szeptember 1. napján jóváhagyott pedagógiai program.

Székesfehérvár, 2025. augusztus 8.

SZÉKESFEHÉRVÁRI NAPSUGÁR ÓVODA Telefon: 22/312-305 8000 Székesfehérvár

Fülöpné Suli Olga

Mályi Lilla
igazgató

Záradék

A Székesfehérvári Napsugár Óvoda pedagógiai programját Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzat Közgyűlése Humán Közszolgálati Szakbizottsága – átruházott hatáskörben – a Székesfehérvári Napsugár Óvoda pedagógiai programjának jóváhagyásáról szóló 313/2025. (VIII.14.) számú határozatával jóváhagyta.

Székesfehérvár, 2025. augusztus 26.

SZÉKESFEHÉRVÁR MEGYEI JOGÚ VÁROS Polgármestere

Dr. Cser-Palkovics András
polgármester